

Kvinner & Familie

Nr. 1/2012

MEDLEMSBLAD FOR NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND

Forside foto:
Helge Grønningsæter

Kvinner & familie
Nr.1. 2012
126 årgang - Grunnlagt 1887

Redaktør

Lene Sogaard Gloslie
Line Konstali (permisjon)

Utgiver:

Norges Kvinne- og familieforbund
Adresse: Øvre Slottsgt. 6, 0157 OSLO
Telefon: + (47) 22 47 83 80
Telefaks: + (47) 22 47 83 99
E-post: post@kvinnerogfamilie.no

Redaksjonsrådet:

Lene Sogaard Gloslie
redaktor@kvinnerogfamilie.no
Helen Svensson
helen@kvinnerogfamilie.no
Elisabeth Rusdal
elisabeth@kvinnerogfamilie.no
Internettadresse:
www.kvinnerogfamilie.no

Annonser:

post@kvinnerogfamilie.no

Abonnement:

Kan bestilles hos utgiver.
NOK 150,- pr. år.
Medlemmer av forbundet
får bladet gratis
Bankgiro 6034.05.20680

Design og design:

Cathrines cmykeri/chfuglei@gmail.com

Trykk: Wittusen&Jensen

Opplag: 4500

Ettertrykk og kopiering av
Kvinner & families stoff og annonser
er ikke tillatt uten etter avtale.

Neste utgave:
Frist for stoff 27. april
ISSN: 1891 - 7992

Leder

Elisabeth Rusdal
Forbundsleder

Kjære medlem!

Nytt år og nye muligheter. Årsmøter avholdes i lag og kretser og vi setter i gang alle aktiviteter. Jeg vet at det er viktige tiltak som danner grunnlaget for gode nærmiljøer.

Året 2011 ble et spesielt år for mange av oss. Vi måtte brått ta inn over oss at det er sannsynlig at noe usannsynlig kan skje. Senhøstes kom så alle overfallsvoldtekter – kvinner som opplevde sitt livs verste mareritt. For oss som ikke har opplevd dette, er det omtrent umulig å sette seg inn i følelsene som settes i sving. Hva skjer med en ung jente som blir voldtatt 17 år gammel og klarer å rømme og blir funnet naken på en av Oslos gater?

Alle hylte vi på mer politi, mer lys og mer vakthold. I ettertid tenker jeg, hva kunne vi hver og en ha gjort – har vi som foreldre sviktet i oppdragelsen? Har vi glemt å styrke våre jenter i å klare å si "Nei – stopp"? Har vi glemt å lære våre gutter at nei er nei? Har vi glemt både unge og voksne å bry oss når vi ser noe som skjer på gaten? Eller tenker vi som alle andre at dette er det ikke nordmenn som utfører. Det er innvandrere og fremmedarbeidere. Er det alltid det? Kanskje har vi sviktet disse gruppene.

Jeg tror vi har vært for naive i vår innvandringspolitikk. Vi har tenkt vi gir dem mat, klær og tak over hodet og penger. Da må de klare seg selv. Er det så enkelt? Jeg husker en mann jeg traff som kom hit til landet fra et afrikansk land. Han kom tidlig på våren. En av de virkelig solrike dagene gikk han seg en tur ned til sjøen i vår kommune. Solen skinte, himmelen var blå og sjøen likeså. Stranden lå der flott med ny sand. Forundret konstaterte han at ingen badet i det rene vannet. Jammen skulle han vise seg. Han klatret opp i stupetårnet og kastet seg ut i fjordvannet i slutten av april. Behøver jeg si mer om sjokket han opplevde med tanke på temperatur? Ingen hadde fortalt han at vannet var kaldt.

Jeg tenker på den kvinnen jeg traff for ikke lenge siden og som nettopp hadde kommet hit. Mannen hadde fått jobb her, hun forlot sitt hjem og jobb som spesialpedagog i et av de baltiske landene med små barn for at de skulle tjene penger for å klare å ta vare på familien. I samtalen vi hadde, brukte jeg ordet innvandr. Hun skvatt litt og sa – jeg føler på en måte at jeg ved å komme hit svikter landet mitt.

Ett av våre tidligere medlemmer sa en gang for mange år siden til meg: "Det hjelper ikke om vi gir

all verdens gode tilbud og sjekker dem for alle mulige fysiske sykdommer, når vi ikke forstår at deres psykiske helse også trenger hjelp. Hus, mat, klær og ren luft helbreder ikke traumatiske opplevelser de har flyktet fra."

Vi preges av de informasjonen vi får. Blir du venn med en innvandrer, ja da får du hele slekta på kjøpet – og det er mange – er en påstand jeg har hørt mange ganger. De bare snylter på våre goder er en annen. Jeg stiller meg spørsmålet – gjelder dette alle? Eller er det vår redsel for det ukjente som styrer, eller våre forutinntatte holdninger? Helt uten sammenligning for øvrig – jeg var en tur i høst på en festival. I den forbindelse skulle jeg en tur på toalettet på formiddagen etter noen timers vandring blant salgsboder. Det hører med til historien at festivalen for en del betyr større inntak av alkohol til alle døgnets tider. For min del denne dagen var dette ikke tilfelle. Når jeg kom inn på toalettet fikk jeg mange rare blikk og noen damer skulte på meg og skyndet seg forbi meg. Jeg sjanglet nemlig – ikke på grunn av alkoholinntak, men på grunn av svimmelhet som følge av sykdom. Opplevelsen fikk meg til å tenke hvor fort det er å gjøre seg opp meninger. Mangel på kunnskap kan også medføre at vi gjør oss opp feilaktige meninger og holdninger. I denne utgaven av bladet forsøker vi derfor å bringe noe faglig kunnskap om situasjonen for våre nye landsmenn og deres opplevelser. Kanskje kan dette bidra til å gjøre det lettere å hjelpe til å inkludere flere inn i våre nærmiljø. Vi har lag i forbundet som gjør mye for nettopp dette – og noen av disse aktivitetene omtaler vi også. Mitt håp er at våre lokallag kan bidra med informasjon og kontakt om de selvfølgelig tingene i nærmiljøet – husk på min afrikanske venn som badet. Vi kan bidra som brobyggere.

Det er så utrolig mye jeg ville dele med dere – men plass til alt er det ikke. Ta en titt innom nettsidene våre; kvinnerogfamilie.no – der forsøker vi å legge ut all informasjon.

Og du, til slutt – du har vel husket å betale kontingenten? Dess flere vi er, dess sterkere står vi og dess sterkere må våre forslag og krav vektlegges.

Sammen er vi sterke – sammen skal vi skape fremtiden!

Elisabeth Rusdal
forbundsleder

Redaktør

Lene Søgård Gloslie

Redaktør

Takk for meg!

Vikariatet som redaktør nærmer seg slutten, og tiden har kommet for å gi stafettspinnen tilbake til redaktør Line Konstali. Det har vært en inspirerende og lærerik tid, som jeg vil se tilbake på med stor glede.

I denne utgaven har vi satt fokus på flerkulturelt arbeid nasjonalt. Det er ingen enkel situasjon å komme til Norge som innvandrere – å være en fremmed. Å stå mellom to kulturer kan bety å miste fotfestet litt, men det kan også innebære, som Sanja Dzanics historie, og som erfaringene med ICDP – International Child Development Program – viser, en ny start.

Hva kan vi gjøre for å hjelpe innvandrere inn i lokalsamfunnet? Vik kvinne- og familiefag sin flotte innsats for sine nye sambygdingar er inspirerende lesing for oss alle.

Jeg ønsker forbundet og lokallagene alt godt videre i sitt viktige arbeid for kvinner og familier, både innenfor og utenfor Norges grenser.

Lene

*Vi gratulerer
Vår høye beskytter
prinsesse Astrid fylte
80 år den 12. februar.*

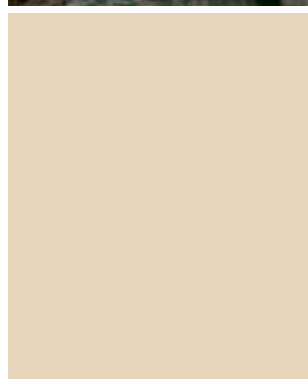

Norges Kvinne og familiefag

Kvinnepolitikk: kvinners helse • Familieppolitikk: ernæringspørsmål i hjem og skole • Miljø og forbrukerpolitikk: familie og miljø
• Internasjonalt arbeid: flerkulturelt samarbeid i Norge

K&F er tilsluttet:

Nordens Kvinneforbund (NKF)
Associated Country Women of the world (ACWW)
KFB (Kvinnens frivillige beredskap)

Innhold

Nordiska brevet 2012	11
Nordens Kvinneforbunds Sommarkonferanse	12
Inspirasjonsseminar Gardermoen	23
Nye muligheter med Studiefagbund næring og samfunn	20
Små Picassoer i Åsløkka barnehage	17
Karin Laila Gulichsen til minne	21
Nytt fra forbundet	23
Valg landsmøtet 2012	22
Lokallagsnytt	24
Landslotteriet 2011 og 2012	24
K&Fs beredskapsutvalg	26
Materiell fra Norges Kvinne- og familiefagbund	28
Liste over K&Fs tillitskvinner	30

FLERKULTURELT ARBEID NASJONALT

En flyktning fra Bosnia	4
Mellom lovverk og medmenneskelighet	6
Oppdragelse mellom to kulturer	14

FLERKULTURELT ARBEID I LOKALLAG

Integrering av flyktningkvinner lokalt	8
K&Fs internasjonale arbeid – nasjonalt – kva vil vi, kva gjer vi?	10

INTERNASJONALT UTVALG

FN's Kvinnekomisjon New York	18
Prosjektene i Kenya og Uganda	19

KULTUR

Hva kan fargene fortelle?	27
---------------------------	----

Som flyktning er man satt på vent. Man venter på avgjørelsen om opphold, på muligheten til å reise tilbake. Men det handler også om å ta et valg. Sanja Dzanic kom til Norge som flyktning i 1993. I ettertid ser hun at det viktigste valget hun og familien gjorde, var å forsone seg med sine lengsler. Å bestemme seg for å bli.

En flyktning fra Bosnia

Sanja Dzanic
Foto: Lene Søgaard Gloslie

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE

– Vi bestemte oss tidlig for å bli i Norge. Det ble avgjørende for valgene vi gjorde for å finne en plass i det norske samfunnet. Vi utsatte ikke spørsmålet om Norge skulle bli vårt nye hjemland, selv om vi ennå ikke visste om vi ville få oppholdstillatelse. Den sorgen fikk vi ta når avslaget eventuelt kom. Vi ville skape et nytt liv for familien. Og vi begynte med en gang, forteller Sanja Dzanic.

Allikevel ble prosessen langvarig, før familien fikk innvilget varig opphold, og kunne flytte inn i kommunal bolig i Oslo. I ett og et halvt år ble familien flyttet rundt mellom flyktningemottak

på Tannum, Vinterbro, Bjorli og til slutt Grefsen, etter at mannen hennes søkte og fikk plass på språkkurs ved Universitetet i Oslo. Han er utdannet IT-ingeniør, og ville ikke få arbeid hvor som helst i landet. De siktet seg derfor mot Oslo. Selv fikk hun jobb i barnehage som morsmålsassistent for bosniske barn, mens hun gikk på skole for å lære norsk.

BARNA UTEN SKOLEPlass

Tiden i flyktningemottakene gikk uten at barna fikk tilbud om skoleplass, og uten at de voksne fikk tilbud om norskopplæring.

– En juletefest én gang var alt barna fikk delta på.

Foto: iStock photo

Vi forsøkte å drive opplæring selv, men tiden uten skole har satt spor. I mottaksklassen barna kom til i Oslo, lærte de ikke norsk. Det ble en kamp for å få de overført til vanlig skole. Vår erfaring er at myndighetene ønsket integrering, men ga oss ikke mulighetene, sier Sanja.

Hun understreker at situasjonen nok er en annen i dag. Spesielt introduksjonsprogrammet i Bærum, der språkkurs, jobb og skole skal være på plass fra dag én, gir en helt annen mulighet for å integreres i samfunnet.

– Det er jo det som er viktig – jobb og skole, og det å lære språket.

STARTET ORGANISASJON

Sanja gikk etter hvert over i en sekretærstilling ved Ullevål sykehus. Samtidig fikk hun en overraskende forespørsel fra Helsingforskomitéen. Ville hun starte en organisasjon for bosniske kvinner i Norge? De var fem stykker i oppstarten og organisasjon fikk navnet NETT BK. I første omgang fikk de avslag på prosjektsøknaden fra UDI, som på den

– Det vanskeligste for meg var at jeg forventet å bli sett på som en ressurs når jeg hadde lært det norske språket

tiden ikke støttet prosjekter som gjaldt integrering. Dermed ble prosjektet delt i to; Oslo kommune ga støtte til integreringsdelen, og UDI repatrieringsdelen.

Etablert i kontor på Torshov sammen med flere kvinnesentre, jobbet Sanja for å skape kontakt med andre organisasjoner. De hadde mye å lære, og kontaktene var verdifulle. NETT BK, Organisasjonen for bosniske kvinner i Norge satset på aktiviteter for barn, undervisning i det bosniske språket, og i det norske språket for eldre kvinner.

I 2005 var hun ansvarlig for prosjektet som gjaldt Bosnia i forbindelse med TV-aksjonen. Prosjektet gikk bra, og fikk forlenget støtte fra FOKUS Norge. Over fem år bidro organisasjonen til å hjelpe kvinner som hadde vært i konsentrasjonsleire under krigen, og blitt voldtatt og torturerte, og med å kjøpe leiligheter til bruk som midlertidig opphold for kvinner med barn som var bostedsløse. Men også med å etablere et nettverk av kvinneorganisasjonene som hadde dukket opp under krigen, og samle de under en paraply, samt å hjelpe de til å finne finansiering til sine prosjekter. På tross av (stor) motstand fra statlig hold, oppnådde de til slutt å få samlet alle organisasjonene under Fokus Bosnia og Herzegovina. Sanja og to andre medlemmer fra NETT BK reiste regelmessig til Bosnia for å koordinere og overføre kompetanse i forhold til å drive organisasjonsarbeid.

VEIEN VIDERE

I dag studerer Sanja for å bli sosionom. I tillegg jobber hun 50 % i bolig for funksjonshemmede. Tanken på å reise tilbake til Bosnia har aldri vært aktuell for henne og familien. Rundt seg har hun hatt andre bosniere som har ønsket å dra tilbake. Mange unge ville dra tilbake etter krigen, men mange kom også tilbake til Norge. De innså at de ikke lenger passet inn der. Krig skaper endringer, og Sanja merker sporene av den etniske rensningen de gangene hun besøker sin gamle hjemby. Det er få kjente hun treffer på gaten.

– Jeg har sluppet traumene, det har gjort alt lettere. Krigshandlingene i det området jeg kommer fra handlet om etniske rensning, byen ble ikke bombet. Mange har imidlertid opplevd store traumer, noen av dem har fått god hjelp, andre mindre. Da har man dobbelt så mye å bære med seg videre, sier Sanja.

Det snakkes ikke åpent om krigstraumene.

Heller ikke i Organisasjonen for bosniske kvinner i Norge. – Vi ville at organisasjonen skulle være et fristed. Her skulle kvinnene få snakke om andre ting. Se fremover.

Etter den akutte fasen, har også organisasjonen endret karakter. Sanja mener det er naturlig med endring. Det er mest de eldre kvinnene som har et behov for å ha et sted å samles nå. De fleste bosnierne er i arbeid, eller utdanning. De er integrert i det norske samfunnet. Men alle markerer den bosniske nasjonaldagen, eller stiller opp på aktuelle seminarer. Det er et behov der for å opprettholde noe bosnisk.

Når noe skjer, som setter fokus på Bosnia, mobiliseres det imidlertid raskt.

– Brennpunkt hadde et program om Srebrenica-massakren, der drapene ble fremstilt som en måte å føre krig på, og ikke et folkemord. Da mobiliserer bosnierne! Brev, klager og innlegg kommer raskt, forteller Sanja.

Spesielt ungdomsorganisasjon Stecak følger med på det som rører seg politisk i Bosnia, og har ofte innlegg i Ny Tid.

INTEGRERING KONTRA ASSIMILERING

– Integrering og assimilering er ikke samme ting. Jeg vil aldri ønske å glemme bakgrunnen min, og vil ikke assimileres til det norske samfunnet. Samtidig er vi ikke turister her, og det kommer barn og barnebarn etter oss. Dårlige veier og stygge bygninger er like mye mitt problem som ditt, mener Sanja.

Det er ingen enkel skjebne å bli en flyktning. Sanja har allikevel sine egne tanker om det.

– Selv om livet blir snudd helt på hodet og man må begynne alt på nytt i voksen alder, som selvfølgelig krever mye, synes jeg er viktig å løfte blikket fremover.

– Det vanskeligste for meg var at jeg forventet å bli sett på som en ressurs når jeg hadde lært det norske språket. Men jeg ble nedvurdert og sett på som en som tilhørte en gruppe; bosnier, utlending, flyktning – eller kvinne. Jeg tilhørte en gruppe, og ble ikke sett på som et enkeltindivid, sier hun.

Ofte får hun spørsmålet, om hun er blitt norsk? – I min alder blir man nok ikke det. Og hvorfor begrense seg, må man være det ene eller det andre? Men jeg er spent nå, som jeg har fått barnebarn. Vil de føle seg bare norske?

Mellom lovverk og medmenneskelighet

Asylsøkere, papirløse, flyktninger – begrepene lyser stadig mot oss fra avisstativene, og ofte med negativt fortegn. Kriminalitet, eller utsendelse fra landet er gjengangere. Historiene i media bidrar til stigmatisering. UDI og kommunene på sin side har taushetsplikt. De forvalter lovverket med glidelås på munnen.

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE

– Vi som jobber med dette, kjenner oss sjelden igjen i medias fremstilling av ulike saker. Politiet i Bærum sjekket for noen år siden tallene på naskerier utført av bæringer og asylsøkere – og prosenten viste seg å være lik. Men dette ble det ikke skrevet om i avisene. Medias fokus på enkeltpersoner som utøver kriminalitet, går dessverre ofte utover alle, sier Inger Schanche, avdelingsleder ved Flyktningkontoret i Bærum kommune.

Hun har lang fartstid i arbeidet med flyktninger og asylsøkere, og begynte først å arbeide på Tanum mottak i 1997. På det meste var det 18.000 personer innom transittmottaket i året.

På tross av høyt trykk på jobb, opplever Schanche at de som jobber med flyktninger og asylsøkere er utrolig stødige.

– Blant annet helsesøstre har etter hvert lang erfaring og svært god kompetanse. Man må være glad i mennesker for å jobbe med dette, og raskt komme på innsiden. Så opplever vi også veldig fort at folk er folk, uansett hvor de kommer fra.

INTRODUKSJONSPROGRAMMET

Bærum kommune har et desentralisert ordinært mottak for flyktninger. Det innebærer at flyktninger som kommer til Bærum bor i leiligheter rundt om i kommunen. På denne måten kommer de seg ut sammen med andre mennesker, og går rett inn i en norsk hverdag.

Introduksjonsprogrammet for flyktninger og nyankomne familiegjennforente starter umiddelbart. Her får flyktningene opplæring i hvordan det er å være i Norge, og å lære norsk. Alle voksne begynner på Bærum kommunes voksenopplæring, mens barna begynner på skole, i mottaksklasser.

– Introduksjonsprogrammet har en varighet på to til tre år. Norskopplæring, skole- og arbeidstilbud er en del av dette, og det er en viktig forutsetning for at de som er flyktninger skal kunne bli en del av det norske samfunnet, sier Schanche.

VELFUNGERENDE HELSEVESEN

Asylsøkere som ikke har flyktningstatus kommer først til et transittmottak. Der er de i kort tid, og gjennomgår helse- og tuberkulosekontroll. Når de kommer til

Inger Schanche Foto: Lene Søgaard Gloslie

ordinært asylmottak tar lokalt helsepersonell kontakt med transittmottaket for å få opplysninger om eventuell sykdom eller andre problemer. Deretter kommer sykepleier på hjemmebesøk. Både den fysiske og somatiske helsen blir vurdert før en første legeundersøkelse. Deretter oppnevnes fastlege. Dette gjelder også for flyktninger.

– De asylsøkerne som har opplevd krigstraumer blir tatt hånd om allerede i transittmottaket. De som er så alvorlig psykisk syke at de får en diagnose, blir tatt hånd om av psykiatrien. Mange har derimot en normal reaksjon på en unormal situasjon, og trenger først og fremst noen å snakke med, forteller Schanche.

Hun mener det er ganske stor forskjell på kommunene flyktningene kommer til. Noen kommuner har en stor helsetjeneste, mens noen små kommuner kan være veldig flinke til å ta vare på folk. I store byer, hvor det er

HVA ER FORSKJELLEN PÅ EN FLYKTNING OG EN ASYLSØKER?

Flyktninger er asylsøkere som etter søknad har fått opphold i Norge. Overføringsflyktninger fra FN er godkjent i flyktningleire, og kommunen skal motta flyktningene får forhåndsvarsel. Det finnes ikke flyktningmottak, leilighet skal være ordnet på forhånd.

Asylsøkere kommer uoppfordret til Norge og ber om beskyttelse. De tas først hånd om av Politiets utlendingsenhet, som kontrollerer om asylsøkeren har søkt asyl i andre land tidligere. Dersom det er tilfelle, vil asylsøkeren returneres til første søkerland. Hvis ikke, defineres personen som asylsøker og vil nå vente på behandling av søknaden.

mer uoversiktlig, kan det være vanskeligere å følge opp.

– Med årene har vi fått mer kunnskap og erfaring. Helsedirektoratet er også mer aktivt, og vi har fått et tydeligere lovverk, med veiledere og regelverk som alle kommuner skal følge.

VENTINGEN VERST

– For asylsøkere som plasseres i mottak, er kanskje ventingen og usikkerheten tyngst å leve med. Avklaringen på om de vil innvilges opphold kan trekke ut i tid, sier Schanche.

Når det er usikkerhet rundt identiteten til asylsøkeren, tar det tid å verifisere historien. Mange får avslag når historien ikke stemmer, eller det viser seg at de ikke har krav på beskyttelse. Noen venter lenge. Myndighetene vet ikke hvem de er, og hvor skal de da returneres?

Der UDI kan fastslå at det foreligger humanitære årsaker, og rett til politisk asyl, innvilges alle rettigheter med en gang. Dette er ofte saker som er lettere å verifisere.

En del av asylsøkerne har somatiske problemer, og har kommet i håp om helsehjelp. Noen har reist fra økonomisk tunge tider og vanskeligheter på arbeidsmarkedet, men dette gir ikke rett til opphold. Derimot kan sultkatastrofer gi rett til midlertidig opphold på humanitært grunnlag.

– De illegale, eller papirløse innvandrere er ikke nødvendigvis asylsøkere. De kan ha kommet til landet uten at myndighetene har kjennskap til at de er her. Men det dreier seg også om asylsøkere som UDI ikke har lyktes med å finne identiteten til. De er såkalt ureturnerbare, uten kjent hjemland. Dette er også i hovedsak et Osloproblem. Det er lettere å stikke seg vekk i en storby, enn det er i gjennomskjulte Bærum, sier Schanche.

MISTER HELSERETTIGHETER

Ved avslag på asylsøknaden mister voksne asylsøkere retten til fastlege. De har bare rett til akutt medisinsk hjelp på legevakten. Selv om foreldrene blir fratatt rettigheter, mister ikke barna sine helserettigheter, og de får fortsette i skole eller barnehage. Gravide har også rett til svangerskapskontroller, tilgang til fødeavdeling og fastlege.

Dersom asylsøkeren får avslag, får han eller hun samtidig en frist på seg til å reise hjem. Noen blir sendt ut med politi. Men ikke alle som får avslag reiser hjem. I enkelte tilfeller vet ikke UDI hvem asylsøkeren er, og hvilket land han eller hun kommer fra. Da har ikke myndighetene noe land å returnere asylsøkeren til. IOM, International

Foto: iStock photo

Organisation for Migration er en organisasjon som bidrar med hjelp for å komme hjem, for de som trenger det.

ASYLSØKERE OG BOSATTE NORDMENN

UDI opplever ofte stor motstand når det skal opprettes et nytt asylmottak i en kommune. I forkant er det gjerne protester og motstand. Frykten for hva dette vil innebære for lokalsamfunnet kan være stor. Dette er

historier som media gjerne kaster seg over.

Når det så viser seg å gå bra, og man har blitt kjent med asylsøkerne, kommer kanskje den dagen da asylmottaket skal nedlegges.

– Da er det like mye ramaskrik. Folk legger seg i lenker, eller demonstrerer. Ganske enkelt fordi de har blitt kjent med folk. De fremmede er ikke fremmede lenger, sier Schanche.

Man må være glad i mennesker for å jobbe med dette. Så opplever vi også veldig fort at folk er folk, uansett hvor de kommer fra.

Foto: Helge Grønningsæter

Integrering av flyktningkvinner lokalt

Vik kvinne- og familielag sitt BLI KJENDE
prosjekt – integrering av innflytta kvinner
med særleg vekt på flyktningkvinnene

AV: EVA VATLE SKEIE, VIK KVINNE OG FAMILIELAG

I 2002-03 kom fleire flyktningfamiliar til Vik kommune. Dei skulle busetjast her og laget vårt byrja tenkje på kva me kunne gjera for at dei skulle finna seg til rette og trivast i bygda vår. Det er aldri lett å flytte, det tek tid å verta kjende og få vener. Når ein ikkje kjenner norsk språk og kultur vert det enno vanskelegare.

Me fann ut at mat må alle ha – og det kan me samlast om uansett språk og kultur. Tok difor kontakt med flyktningkontoret og gjorde avtale med dei om treffdagar på skulekjøkkenet. To pensjonerte lærarar stod for det pedago-

Hyggelige samlinger i Vik kvinne- og familielag.
Foto: Helge Grønningsæter

giske opplegget i starten. Når kontakten først var oppretta, kom kvinnene på møta våre og etter som dei vart flinkare i norsk gjekk alt lettare, det vart ikkje nødvendig med så grundig førebuing.

Bli kjende kveldane våre er no organisert som studiering der me får godkjenning på emna kvart semester. Det kjem fram ynskje og aktuelle tema etter kvart. I starten var det viktig å læra innvandra-rane om kva som er i norske butikkar og heimar – og korleis bruke dei. Ikkje alle hadde brukt vanlege elektriske hjelpemiddel på kjøkken. Potteplanter som me har, var ukjent. Korleis bruke norske grønsaker, finne mat dei var vane med osv. Viktig og å lære mødrene om kor viktig det er å passe klokka når ungane skal vera med på fotballkampar og andre aktivitetar. I eit område der mykje vert styrt av ferjetider kan ein ikkje koma for seint.

Parallelt med dette måtte dei og få syna fram sine mattradisjonar og fortelja korleis oss korleis dei gjorde ting. Det heile har ein svært uformell organisering og ein lett tone. Me moraliserer ikkje, ler

mykje og har det avslappande og kjekt i lag. No, etter mange år i lag kjenner me kvarandre godt og får høyra litt av historia bak. Det tek lang tid å opparbeide tillit og vennskap. No har nokre vore med oss frå starten, andre har flytta ut og nye er kome til. Me tek vare på kvarandre, har nokon å snakke med når me treffes på butikken og andre stader, i tillegg til at me møtes fast ein tysdag i månaden.

Me har hatt aktivitetar knytte til tradisjonar kring årstider og høgtider utan for sterk fokusering på religion, men me lærer og respekterer kvarandre. I desember 2011 var dei muslimske kvinnene i fokus og fortalde om Ramadan,

korleis dei fasta, om bøn og om feiring av Id. Dei hadde og laga tradisjonell mat som me smaka på. Elles har me laga norske julekaker, julepynt, påskepynt og markert kvinnedagen. Konsert og teater har me vore med på, og prata om det etterpå over ein kopp te og litt å bita i. Song og folkedans har me på nokre møter, det er populært. Kvar vår har me utflukt, fottur til lokale stolar eller biltur til ein annan del av kommunen. Niste har me med.

Aktuelle tema i samfunnet tek me opp. No sist haust starta me med å orientere om vallova, korleis stemme, alt det formelle. Nokre av kvinnene har vore så lenge i Noreg at dei har stemmerett.

Foto: Helge Grønningsæter

Dessutan var det greitt med ei oppfrisking for oss andre og.

Tilbodet er gratis for deltakarane. I starten søkte me og fekk ein liten sum frå flyktningkontoret i Vik og integreringstilskot frå Sogn og Fjordane fylkeskommune til kostnadsdekning. Dette fall bort, men me har søkt og fått litt pengar frå bank og kulturkontor. Studietilskot dekkjer berre litt av kostnaden.

I 2010/11 hadde me basarprosjekt der alle hekla "bestemorruter" som vart sett saman til pledd og puter. Garn vart kjøpt inn og mange fekk opplæring i hekling. Så no har me pengar til to års drift. Har kjøpt inn to dokker som no skal få klær og seng før me loddar dei ut i 2013. Strikke og sy til dokkene vert då litt av aktiviteten framover.

I denne tida har me laga mykje god mat.

Tanken på å samle dette til ei kokebok kom difor fram. Eit par av medlemmene våre og mannen til den eine har difor sett i gang prosjekt på å samle og utgi oppskriftene. I tillegg samlar vi foto frå tidlegare år og tek nye av mat og kokker for å illustrere "boka" vår. Spannande å sjå kva me får til!

Me vil oppmode andre lag til å gå i gang med tilsvarande aktivitetar som dette. Det har gjeve oss ein ny giv. Me gler oss til møta som vert kombinert lagsmøte og treff. Etter vårt syn er det viktig å treffast jamt så me vert kjende, får tillit til kvarandre og at ein har noko å sjå fram til.

K&Fs internasjonale arbeid – nasjonalt – kva vil vi, kva gjer vi?

AV: ELDBJØRG GUNNARSON, KASSERAR, TERTNES K&F-LAG

K&F driv – og har drive – eit stort og viktig bistandsarbeid mot kvinner i fleire land. Mykje tid, krefter og pengar er lagt ned i dette arbeidet. Bak dette engasjementet ligg ei solidarisk haldning til kvinner ulike stader i verda som slit med fattigdom, sjukdom og miljøproblem, og som har avgrensa mogelegheiter til å få snutt utviklinga utan assistanse.

Men kva med den solidariske haldninga til våre nye landskvinner?

Vi snakkar om det, og ynskjer kontakt, men det er ikkje lett å finna måtar å gjera det på. I Prinsippprogrammet har vi fleire punkt om saka, m.a.

- Å arbeida for integrering og mangfold i lokalsamfunnet
- Å bidra til å skapa naturlege møteplassar i samfunnet.

Mange lag har prøvt ulike innfallsvinklar for å få kontakt med innvandrargrupper, primært kvinner, med vekslende hell. I medlemsbladet har vi lese om dei som har lukkast, som for eksempel Vik og Ås med sine tiltak.

Mange i denne gruppa sit heime utan

kontakt med norske kvinner, og får dermed lite kjennskap til livet i Norge. Samstundes forventar samfunnet at dei skal stilla opp for borna i skole, barnehage og borna sine aktivitetar på same måte som «oss innfødde». Med innstraming av økonomisk støtte frå det offentlege kjem mange av dei også inn i gruppa «fattige», og dette går ut over både born og vaksne.

Kommunikasjon kan vera vanskeleg når språket er ein stor barriere. Det alle innvandrarar seier, er at språk må til for å kunna finna seg til rette i det norske samfunnet. Korleis skal dei læra når dei ikkje kjem i kontakt med oss? (og vi dessutan er alt for glade i å snakka engelsk til dei som ikkje heilt får til språket).

Nokre av målgruppa vår har blitt engasjert i nærmiljøet, men dei er nok helst få og ressurssterke. Det å gå ut om kvelden er problematisk for mange, og andre tider på dagen kan vera vanskeleg for norske kvinner i fullt arbeid.

Korleis kan vi så få kontakt, vinna tillit og tiltru? Det krev tid og tolmod, og ikkje minst "ein fot innanfor" i ulike miljø.

Kven vil prioritera dette arbeidet?

Kven vil dela gode idear med oss andre?

I Tertnes K&F-lag har vi vore så heldige at ei

kvinne, opprinneleg frå Bangladesh, har teke kontakt med oss. Ho snakkar godt norsk, bur i nærmiljøet, og vil gjera ein jobb for å gjera Tertnes ein betre stad å bu for oss alle. I følge statistikken bur det innvandrarar frå 40 land berre i vårt område, sjølvsagt på ulike stadier av integrering. «Dronningtanken» hennar er Samhold i mangfold. Ho har halde foredrag på lagsmøte om «barneoppdragelse i ulike miljø i Norge og konsekvensar for barn og unges utvikling og psykiske helse», og delte på eldretreffet vårt, Torsdagstreffet. Lokalt prøver ho få i gang ein juniorklubb på Tertnes, sentralt i Åsane (som er ein bydel med ca 40 000 bebuarar) arbeider ho med kulturaktivitetar for småbarn og med eit «globalt familiesenter». Ho har og teke initiativ til markering av Kvinnedagen og den nasjonale morsmålsdagen 23.2.

Vedkomande har nært samarbeid med Arna og Åsane kulturkontor og fleire andre organisasjonar, men er medlem hjå Tertnes K&F-lag. Laget vil gjerne stø arbeidet hennar, både med personleg engasjement og med søknadsskriving til mogelege finansieringsskjelder, m.a. Frifond. Vonleg kan vi bruka «arbeidstove-pengar», ein aktivitet vi har gjeve opp på grunn av mangel på leiarar.

Du har alltid rätt ålder för att lära!

Marianne Heikkilä

Europa åldras och medborgarna lever numera längre och friskare liv än tidigare generationer.

Jag har varit verksam som kvinnlig ledare inom organisationsarbete i nästan femton år, ofta som den yngsta medlemmen i ledningsgruppen. Med åren ökar erfarenheterna och perspektiven, vilket gör arbetet enklare att hantera. Målsättningen för EU's temaår om aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna, är att förbättra den allmänna kunskapen om vikten av aktivt åldrande. Även samhället och ekonomin gagnas av de äldres insats, när seniorernas potential används bättre. Resultatinriktad och nytta är ord i ropet, men många undersökningar visar också att äldre njuter mer av livet och håller sig pigga längre, om de får stöd till detta av samhället. För den som lämnar yrkeslivet, kan krafterna vara begränsade efter en hel yrkeskarriär, därför är "en karriär för aktivt välmående", alltså en ålderdom som känns meningsfull, en stor målsättning.

MÅNGA STIGAR TILL UTBILDNING

Jag är 43 år och tror på att lärande inte har någon övre åldersgräns. Min mor-mor, ekonomen, lärde sig nya saker ända in i det sista, i trädgården, i svampskogen, som ledare i klädfabrik, i förtroendeuppdrag och framförallt hemma i köket. Som barn tänkte jag att om ålderdom är lika fint som mor-mors liv, så vill jag bli mor-mor snart. Med koppling till EU's temaår, tror jag att vi behöver många slags olika "karriärstigar" för välmående.

När min mor gått i pension flyttade hon från Helsingfors till sina hemtrakter i Norra Karelen, precis som många äldre önskar göra. Hennes skolgång slutade på sin tid vid studentexamen, men nu som 68-åring har hon blivit intresserad av medborgarinstitutets avgiftsfria dator- och engelskakurser. Precis liksom många andra medelålders arbetande kvinnor, fungerar jag som min mors anhängvårdare och vi håller kontakten dagligen trots avståndet på över 800 kilometer. Det är tydligt att lärandet ger henne erfarenheter av att lyckas. När den egna bekvämlighetszonen lämnas ger lärande och förståelse av nya saker glädje i vardagen samt bemästrande av de egna förmågorna och färdigheterna. Annan livsbemästring rinner ur händerna som sanden i ett timglas och det gör mamma frustrerad. Planeringen av den egna begravningen har hamnat i skymundan, sjukdomar likaså, när studerandet för dem med sig. Jag är lättad, det har blivit ett snäpp lättare att leva i vardagen när det finns rolig sysselsättning.

ALLT BÖRJAR MED HÄNSYN

Hur skulle vi kvinnor kunna främja de viktiga punkterna i EU's temaår som: ett socialt hållbart samhälle, där människor behandlas jämlikt, att allas deltagande säkerställs, samt att varje individs hälsa och kompetens befrämjas?

Allt börjar med hänsyn och uppskattning. En gång när jag var i Syd-Sudan i ett utvecklingssamarbete träffade jag en kvinna, som såg oerhört gammal ut. Den rynkiga, helt stumma och barbröstad kvinnan på flyktinglägret sa ingenting på flera timmar. Sedan började hon äntligen tala och gråta. Hon hade blivit evakuerad till Sudan under det 21-åriga inbördeskriget. Hon hade inte blivit tillfrågad om någonting på länge och hon berättade att hon kände sig som luft. Jag hade trott att bandet mellan generationerna är starkt i Afrika och att de äldre alltid blir omhändertagna, men flykt och konflikter förstör trygghetsnätverken. Kvinnan var jämnårig med min mamma, men såg ut som en 90-åring. När vi förflyttade oss från bergsområdet besattet av rebeller, ner till dalen, där utvecklingsarbetet och återuppbyggnaden för återvändande redan hade börjat, träffade jag en annan kvinna. Hon ägde fröer, hackor och en liten jordplätt. Med hjälp av det stöd hon fått efter att hon

blivit änka, hade hon blivit bysamfundets far-mor och människor kom och frågade henne om råd och hjälp vid jordbruk. Hon ville för sin del förbättra områdets mattillgång, stödjande utbildning för flickor och befrämja varje bybos initiativförmåga. Hon lärde de yngre livskunskaper och fick samtidigt en uppskattad roll i samfundet.

EN TRÄFF FÖR FYRA GENERATIONER

Sextioplussare har mycket att ge och möjlighet att leva livet fullt ut både på jobbet, i hemmet och som medlemmar i det egna samfundet. Om vi yngre är solidariska mot äldre generationer, möjliggör vi samtidigt ett erkännande och uppskattning av styrkan med olika åldrar. Vi Marthor tror att vi kan mer tillsammans och att alla kan lära sig av varandra. Vi har över 100 års erfarenhet av detta.

På arbetsplatser kommer åldersstyrning att lösa problemet i framtiden. För oss nordbor är det naturligt att betona vikten av allas deltagande för att skapa någonting bra gemensamt. Det förutsätter befrämjandet av hälsa och välmående för alla åldersgrupper.

Min arbetsplats, det 113 år gamla Marthaförbundet, har gett medborgarna färdigheter och erfarenheter i livslångt lärande inom hushållsrådgivning, hantering av vardagen, hållbar utveckling och handarbete. Jag är medlem i en rörelse, som fick sin början med Marthaförbundets grundare och även Finska Samskolans ledare Lucina Hagman. Enligt Lucina hade den gamla åtskilda uppfostran lett till att flickor och pojkar medvetet levde i olika världar utan kunskap om varandra. Flickornas undervisningsprogram var lättare och mindre teoretiskt. Gemensam uppfostran erbjöd däremot likadana utgångspunkter i livet för både pojkar och flickor. Idag lever seniorer i Norden sitt egna aktiva och upptagna liv, samt satsar på sig själva. Skulle det vara dags att få unga, medelålders och äldre att åter gå samman och gå tillbaka till "gemenskapsskolan"? För att tillsammans lära sig om livet och dess mångahanda ämnen? Kanske kan vi börja med en fyra generationers träff med alla generationer samlade runt matbordet?

Marianne Heikkilä
Marttaliitto, verksamhetsledare,
teologimagister, präst

Nordens Kvinneforbunds Sommarkonferanse.

TEMA: Kvinnene og kraften i samfunnet.

STAD: Icelandair Hotell Reykjavik Natura 8.- 10. juni 2012.01.17

ARRANGØR: Kvenfèlagasamband, Island.

FREDAG 8.JUNI.

09.30 – 10.30 Registrering.

10.30 Opning av konferansen – musikkprogram.

11.00 Foredrag:

Steinunn Sigurdardottir, moteskapar og innovasjonsföretakar.
Det kvinnlige investmentbolaget Audur Capital, (namn kjem seinare)

12.00 Lunsj.

13.30 Foredrag:

Å auke kvinneforeningane sin effektivitet, samarbeids mulegheiter.
Prosjektet "Bara Gräs?" Framgangsrikt samarbeid.

14.30 Kaffe.

15.00 Utflukter i Reykjavik: (De kan velje ein av desse utfluktene)

1. Rundtur i byen. " I kvinnes fotspor" med guide.
2. Besøk i Nasjonalmuseet. "Mode klänningar 1950-1970" v/ Lilja Arnadottir.
3. Tur til Laugardalur, dit kvinnene gjekk for å vaska sine klede i dei varme kjeldene.
4. Besøk til "Verbúðirnar", galleri for kunst, handverk og design.

18.30 Middag hos kvinneforeiningars - kvinnene i hovudstadsområdet.

LAURDAG 9.JUNI.

09.00-09.20 Foredrag:

Social Capital, Una Maria Oskarsdottir, Kls vicepresident.

09.20 Workshops (gruppearb.) om Nordens kvinneforeiningars arbeid og arbeidsmåte.

11.00 Diskusjon og summering frå gruppearbeidet.

12.30 unsj.

13.30 Busstur til Olafur Ragnar Grimsson, Islands President og høge beskyttar av
Kvenfèlagasambands Islands, til Bessastadir.

15.30 Ankomst til Reykjavik – Ledig tid!

19.00 Festmiddag i Icelandair Hotell Reykjavik Natura

Avslutting.

INFORMASJON:

På Icelandair Hotell Reykjavik Natura har vi fri tilgong til hotellets førsteklasses spa-avdeling, Sòley Natura Spa med symjebasseng, badstove og varm kjelda.
Ved avreise frå hotellet til flyplassen er det muleg å bestille tur via den Blå Lagune. Ca kr.320,-kjem da i tillegg til konferanseprisen, og må bestillast ved påmeldinga.
Reise og reiseforsikring må kvar enkelt ordne med, det er fleire flyselskap å velje mellom. Både SAS og Norwegien har flyrute dit. Elles kan nemnast:
Icelandair: www.icelandair.no - og - Icelandexpress: www.icelandexpress.no

Det er berre å beklage at det er så kort påmeldingsfrist, vi fekk dette utdelt på styremøte i Stockholm no den 15.januar, men vi håper at delegasjonen frå Norge vert stor - også i år!
K&F har no overteke styre i dei neste 4 år for Nordens Kvinneforbund, og på denne konferansen vil vår Forbundsleiar få overrekk ordførarkjede.
Så må vi ta eit atterhald om valutaendring - vi har fått dette i SEK - har rekna det om i norske kr. etter dagens kurs.

Kaupanger 17.01.2012.
2.Nordens representant
Sonja Kjølraug.

Klipp ut

PÅMELDINGSBLANKETT

Til Nordens Kvinneforbunds Sommerkonferanse.
Reykjavik, Island 8.-10.juni 2012.

Arrangør: Kvenfélagasamband Island. (Avreise fra Norge 7.juni.)

Påmelding sendast seinast 15.mars 2012 til Sonja Kjølraug, Holteigvn.17, 6854 Kaupanger.
Bindande påmelding.

Sted: Icelandair Hótel Reykjavik Natura.

Deltakers navn.....

Adresse.....

Telefon.....**E-post**.....

Lokallag.....

Konferansepris: Kr. 4400,- pr. pers. i dobbeltrom. (forbehold om valutaendring)

Kr. 5700,- i enkeltrom. (forbehold om valutaendring)

Inkluderer 3 overnattingar (avreise 7.juni) alle måltider, utflukter, besøk hos Islands President på Bessastadir.

Ønsker å dele rom med.....

Spesialdiett.....

Ønskes ekstra overnatting kommer det i tillegg .

Ankomsttid.....**Avreisetid**.....

Heile deltakaravgifta betalast ved påmelding - seinast 15.mars 2012 til:

Kontonr: 6034 05 07102 Merk: Nordens konferanseavgift.(husk avsenders navn)

Ta gjerne kontakt med meg!

Helsing Sonja Kjølraug.

Tlf.97 51 59 71

E-post: sonja@kvinnerogfamilie.no

Foto: iStock photo

Oppdragelse mellom to ku

"Jeg har ofte gått med blikket ned, jeg så sjelden solen. Jeg følte meg ofte mindreverdig her i Norge. Jeg var analfabet og kunne ikke hjelpe datteren min med skolearbeidet. Så fortalte ICDP-veilederen min meg at jeg hadde så mye erfaring, så mye menneskelig kompetanse jeg kunne bruke".

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE

Marianne Fjetland, styreleder i ICDP Norge, forteller historien om en mor og en datter som fikk sitt vendepunkt gjennom ICDP-programmet, et program som fokuserer på godt samspill mellom barn og foreldre.

Da datteren fikk i lekse å skrive stil om svangerskap og fødsel, bestemte moren seg for å prøve å hjelpe henne. Hun hadde født fem barn. Dette kunne hun mye om. Datteren fikk god tilbakemelding fra læreren, som også hadde spurt hvem som hadde hjulpet henne med oppgaven. "Hun svarte at det var mamma, at det var meg". Med ett hadde hun

Iturer

en verdi, hun var en som kunne hjelpe barnet sitt.

Samarbeidet mellom mor og datter tok en ny vending etter dette. Datteren hjalp moren med å lære norsk, og med språket på plass, fikk hun også jobb. Moren merket en endring hos datteren. "Før kjente jeg henne igjen på de slepende skrittene når hun kom hjem, nå er de blitt faste".

– Hun holdt foredrag for politikerne i Stavanger om hva ICDP hadde gjort for familien. Hun ville det selv. Det betydde mye for henne å formidle hva dette vendepunktet hadde betydd

–"International Child Development Programme"

ICDP er et norsk program, utviklet av professorene Karsten Huneide og Henning Rye. Programmet er internasjonalt anerkjent og benyttet av blant annet UNICEF og WHO. Det bygger på en humanistisk tradisjon, der en empatisk fortolkende holdning til barnet er et viktig element. ICDP er et universelt program for alle som har omsorg for barn, uavhengig av kultur og religion.

Begynnelsen til samarbeidet som etter hvert ledet til utviklingen av ICDP, går mer enn 30 år tilbake i tid. I 1970 – 80 årene var Huneide formann og Rye viseformann i Subuds hjelpeorganisasjon SBIF (Subud Brotherhood International Foundation), som på den tiden fokuserte på humanitært hjelpearbeid, og barns psykososiale utvikling.

Det første prosjektet de startet og drev sammen, og som dannet utgangspunktet for ICDP-programmet, var Alfragide - prosjektet i Portugal. Det ble startet i 1980 med finansiering fra NORAD. Bakgrunnen for prosjektet var frigjøringen av Portugisiske kolonier – blant annet Mozambique, Cap Verde og Angola, som førte til at om lag en millioner flyktninger kom fra disse koloniene til Portugal. I Alfragide området oppholdt det seg svært mange familier med barn. Prosjektet igangsatte en barnehage, som etter hvert også ble et senter for familiene.

I Norge ble det i 1995 etablert kontakt med Barne – og Likestillingsdepartementet. Dette førte til at ICDP-programmet ble en del av departementets satsing på tidlig psykososial intervensjon. Hovedfokus for departementets satsing var helsestasjonene og barnehagene. Etter en periode med dalende aktivitet, ble programmet etter 2005 revitalisert av det samme departement, og er nå i sterk vekst i kommunene. ICDP-programmet er fortsatt basisprogrammet i departementets satsning på foreldreveiledning. En internasjonal ekspertgruppe ledet av Lorraine Sherr, ved University College i London, står bak en fireårig evaluering av effekten av ICDP-programmet. Evalueringen ble sluttført i 2011, og resultatene har vært svært positive.

BAKGRUNN I FORSKNING

ICDP har en helhetlig og bred forankring i forskning, primært innenfor den humanistiske psykologien, og er utviklet som et forbyggende program med fokus på samspill mellom omsorgsgiver og barn. Programmet bygger på en bevisstgjørende metodikk som fokuserer på foreldrenes og andre omsorgsgiveres iboende evner til god omsorg. Kvaliteten på samspillet er avgjørende for at barn skal få en optimal utvikling.

ICDP`s 8 temaer for godt samspill er delt inn i 3 dialoger; den første og grunnleggende er den som vektlegger viktigheten av kjærlig omsorg. Den neste dialogen omhandler de tema som legger vekt på barns behov for omsorgsgiveres støtte, å gi mening til det barnet opplever, samt hjelp til å kunne utvide sine kunnskaper og ferdigheter. Den siste dialogen handler om barnets behov for omsorgsgivers støtte til regulering, slik at livet oppleves som trygt og forutsigbart, samt viktigheten av positiv grensesetting.

Samspill er samtidig en gjensidig prosess der barnet er en aktiv deltager. At barnets initiativ blir møtt på en positiv måte, er avgjørende for kvaliteten på samspillet. Den humanistiske psykologien lot seg blant annet inspirert av den danske filosofen Søren Kierkegaard og hans målsetning: "Å bli den en egentlig er". ICDP søker på samme måte å stimulere barnas iboende tendens til vekst og virkeliggjøring av sitt potensial som menneske.

(Kilde: Henning Rye og Karsten Huneide: ICDP: Resymé av verdigrunnlag og den tidlige utviklingshistorie, fra foredrag ved ICDP – konferansen i Danmark 27. - 28.mai 2010). For ytterligere informasjon om ICDP-programmet, ta kontakt på e-post: cdp@icdp.no eller se hjemmesiden www.icdp.no.

for henne. Og, hun ønsket ved å fortelle sin historie, at flere foreldre skulle få gå i ICDP -veiledning for å bli styrket både i foreldrerollen, men også som menneske. Hun som tidligere ofte hadde gått med bøyd hodet, stod nå med ryggen rak og fortalte stolt sin historie.

RELASJONSKOMPETANSE

Fjetland kaller seg "reisende i godt samspill" når hun er ute på foredragsrunder for å fortelle om ICDP. Det handler om relasjonskompetanse. Veiledningsprogramets viktigste oppgave er å sette fokus på samspill mellom foreldre og barn, og ved hjelp av ICDP- programmets verktøy «8 tema for godt samspill», løfte fram det som fungerer godt i samspillet, og videre oppfordre til å gjøre mer av dette.

– Foreldre ønsker det beste for barna sine. Uansett kulturell bakgrunn har de fleste dette innebygget i seg. Ved å rette oss mot foreldrene, vil vi videre støtte barnas utvikling på en positiv måte, sier Fjetland.

I perioder i livet hvor man står overfor mange utfordringer, kan oppdragerrollen skape ekstra utfordringer. I forhold til foreldre med annen etnisk bakgrunn enn norsk virker programmet også som en brobygger til norsk oppdragerkultur.

MINORITETSFORELDRE I FOKUS

Å oppdra barn i to kulturer kan være en utfordring. Ulike kulturbakgrunner innebærer ofte ulike måter å gi oppdragelse på. Foreldrerollene fra hjemlandet kan være ganske annerledes enn det som oppfattes som gjengs i Norge.

– ICDP-programmets universelle utforming innebærer at vi fokuserer på grunnleggende omsorgskvaliteter som gjelder overalt i verden. I veiledningsgruppene benytter vi morsmålet, og hver av gruppene har to veiledere, en med samme etniske bakgrunn som foreldrene, og en norsk. Foreldrerollen handler også om følelser, og morsmålet er følelsesspråket. Tanken er at man skal slippe å lete etter ord på andrespråket, for å kunne formidle det som noen ganger kan være sensitive følelser, forteller Fjetland.

I gruppene utveksler foreldrene erfaringer fra oppdragerkulturen i hjemlandet og i Norge. Fokus ligger på hva som passer for foreldrene, og hva de tenker om

oppdragelse. Gjennom diskusjoner kommer hver enkelt frem til hva de ønsker å gjøre i sin familie.

– Istedenfor å fortelle foreldrene hva vi tenker de bør gjøre i samspill med barna sine, ønsker vi at foreldrene kommer frem til dette selv. Veilederens rolle blir å stille de gode spørsmålene slik at foreldrene selv reflekterer over egen omsorgsrolle, hva som fungerer godt og hva som fungerer mindre godt, og videre oppmuntre dem til å gjøre mer av det som fungerer, sier Fjetland.

BARN MELLOM TO KULTURER

Barna får ofte mange voksenroller når foreldre ikke kan språket eller de sosiale reglene som gjelder i Norge. Foreldre som befinner seg i en slik rolle, mister mye av tryggheten og fotfestet. Derfor er det viktig å trygge de på at de kan være gode omsorgsgivere selv om de befinner seg i en vanskelig situasjon. Og samtidig gjøre de trygge på at barna også er omgitt av profesjonelle omsorgsgivere i skole og barnehage. ICDP skal ikke gi foreldrene dårlig samvittighet, men fokusere på det som fungerer. Samtidig ligger fokus på ikke å skape avhengighet til hjelpere, men derimot å finne styrkene hos den enkelte.

– Foreldrene skal være delaktige i sin egen prosess. Finne det positive de gjør for barna, og bli oppmerksomme på hvor viktige de er for sine barns utvikling, spesielt når de ikke lenger er i hjemlandet og omgitt av storfamilien. Samtidig får foreldrene en kulturell møteplass, noen fra sin egen kultur som de kan snakke med når problemer oppstår, sier Fjetland.

Hun poengterer at det er viktig å reflektere over at det er like stor forskjell på bakgrunnen til foreldre med annen etnisk bakgrunn, som på etnisk norske foreldre. Noen kommer fra tradisjonelle jordbrukssamfunn, mens andre kommer fra store byer som kan være like langt framme i utvikling, om ikke lenger, enn vi er det her i Norge.

– Dersom foreldrene kommer fra tradisjonelle jordbrukssamfunn med tradisjonelle verdier, har mor kanskje hatt en annen rolle enn den hun forventes å ha i Norge. Kanskje var det en onkel, eller en annen i storfamilien, som ivaretok barnas skolegang. Spørsmål som hva det in-

Marianne Fjetland

nebærer å følge opp barna på skolen, kan være en ny problemstilling som ikke har vært aktuell tidligere, sier Fjetland.

SYNET PÅ BARNET

ICDP tar utgangspunkt i et positivt barnesyn. Barnet sees på som likeverdig med foreldrene, som delaktig part i samspillet. ICDP-programmet kommer ikke med ny revolusjonerende forskning rundt barn og barns utvikling, men tar utgangspunkt i eksisterende forskning på feltet. Essensen av denne er nedfelt i «3 dialoger» og «8 temaer for godt samspill» som hjelpemiddel for en best mulig helhetlig psykososial og kognitiv utvikling av barnet.

– Hvordan du er i samspill med barnet ditt, og hvordan barnet reagerer på det, er basisen. Barn har behov for å oppleve godt samspill med sine foreldre. Gjennom å ta utgangspunkt i foreldrenes historier, deres verdier og tradisjoner, styrkes de i troen på at de kan tilføre barna sine mye positivt. Vi tar med oss det beste fra to kulturer. Ofte kommer vi fram til at vi har mer til felles enn det vi hadde trodd i utgangspunktet. Vi ønsker alle det aller beste for barna våre.

– Det vi ser gang på gang er foreldre som går ut fra veiledning med rettet rygg. De har fått tilbake selvtilliten som foreldre, sier Fjetland.

Små Picassoer i Åsløkka barnehage

I Åsløkka barnehage blir barna tidlig introdusert for kunst og oppfordret til å bruke sine kreative årer. Hvert år inviterer barnehagen til en allsidig kunstutstilling, der alle barna har bidratt.

AV: KRISTINE STORLI HENNINGSSEN

– Vi ønsker at barna skal bli kjent med ulike måter å uttrykke seg på, sier Tor Erik Fredriksen, styrer i Åsløkka Barnehage.

INTIM OG STIMULERENDE BARNEHAGE

Åsløkka Barnehage er en liten og intim barnehage som ligger flott til på Åssiden i Drammen. Barnehagen har to avdelinger – “Lillefot” for de minste barna og “Langstrømpe” for de store. Det intime miljøet gjør at barna kjenner de voksne som jobber i barnehagen godt. Dette skaper trygghet i seg selv. I tillegg kan barnehagen skilte med lavt sykefravær, som følge av høy trivselsfaktor. Barnehagen ligger i en skråning. Det ulendte terrenget bidrar til å stimulere barnas motorikk – og gir strøkets kuleste akebakke. “Akebakken” er flittig brukt om vinteren, i tillegg til marka, som er rett i nærheten. Barnehagen har også har tilgang til Kjøsterud skoles gymsal, så det mangler ikke på fysisk utfoldelse.

SETT PÅ ULIKE KUNSTNERE

Intellektet og de kreative evnene skal også stimuleres, og denne gangen er det altså kunst som har stått i sentrum.

– Vi har brukt tekstilmaling, “male-mønster-med-klinkekuler” og fingermaling. Vi

Lynette på “Lillefot” utfører kunstneriske aktiviteter med stor konsentrasjon

har også arbeidet med to ulike kunstnere; Picasso og Munch. Summa summarum har dette vært en spennende og morsom periode. Vi har også hatt kunstbøker tilgjengelig for barna, slik at de kan la seg inspirere og fascinere av Munch og Picassos særegne verden.

Fredriksen understreker at prosessen frem til utstillingen har vært målet, og ikke det ferdige resultatet. Likevel legger han til at det ble en flott utstilling til slutt, som både små og store satte pris på. Barna var selv med på å planlegge utstillingen.

HEMMELIG UTSTILLING

Og at det ble et bra resultat kan foreldrene skrive under på! Etter flere uker med “den hemmelige kunstutstillingen” i magen, kunne barna endelig få vise frem hva de hadde laget. Den 27. oktober var det foreldrekafe og kunstutstilling i barnehagen, og nivået var et hakk høyere enn året før. Utstillingen omfattet alt fra hvite gensere med malte motiver, pyntede kort, gipsskulpturer, laminerte høstblader, fyrtikkfigurer, dekorerte steiner og malerier. Barna var kjempestolte av hva de hadde laget, og foreldrene fikk med seg personlig kunst til å ha på veggen eller fine julegaver til familien. Kunsten måtte selvsagt betales for – foreldrene betalte inn et felles beløp

Barnehagen er stadig på kreative og lærerike ekskursjoner

som gikk til inntekt for Forut sin aksjon; Indrani og drømmeskolen.

FEIRING AV “HELE VERDENS BURS DAG”

Barnehagen har også hatt flere markeringssdatoer i år. Den 24. oktober var det FN-dagen. Barna lærer at dette er “hele verdens bursdag”. Dagen ble markert med at vi tok utgangspunkt i Forut sitt prosjekt om Indrani og Drømmeskolen. Barneaksjonen presenterer flotte barn i et flott land, men forteller også om hvordan fattigdom og barnearbeid begrenser og ødelegger livet for millioner av barn i verden. Aksjonen inneholder praktisk pedagogikk og et solidarisk element; hvor man først lærer noe – og så gjør noe. Helt enkelt: Barn hjelper barn.

Hvert år markeres FN-dagen på denne datoen i barnehagen. Det er en fin anledning til å nå målet om at barna skal få innsikt i hva FN er og at det finnes lover og regler som skal hjelpe alle barn uansett hvor man bor. Barna lærer om barns rettigheter, og at barn i andre land har det annerledes enn dem.

VISSTE DU AT ...

... Åsløkka Barnehage drives av Åssiden Kvinne- og Familielag? Det økonomiske overskuddet overføres direkte til barna i form av leker, utstyr og utflukter.

Vi samarbeider med Codan forsikring
For mere informasjon se vår hjemmeside
www.kvinnerogfamilie.no

Edith Tendo (til høyre) i samtale med Rebecca Birungi (K&Fs gjest på seminaret på Gardermoen i 2011) i forbindelse med prosjektoppfølgning i Uganda høsten 2011. (Foto: Anne Marit Hovstad)

FN's Kvinnekommisjon – New York

AV: ANNE MARIT HOVSTAD, K&F'S PROSJEKTLEDER OG
MEDLEM AV INTERNASJONALT UTVALG

Årets tema for Kvinnekommisjonen er "The empowerment of rural women and their role in poverty and hunger eradication, development and current challenges". I forbindelse med K&F's engasjement i Afrika, er dette midt i blinken for vårt arbeid. FN's Kvinnekommisjon arrangeres hvert år i New York, i år er det 56. året for arrangementet. Kvinnekommisjonen ble etablert i 1946 av The United Nations Economic and Social Council (ECOSOC) med formål å forberede anbefalinger og rapporter for å fremme kvinners rettigheter bl.a. innen politikk, økonomi, juridiske rettigheter og utdanningsområder.

Kvinnekommisjonen har som mandat å følge opp handlingssplanen fra FN's Kvinnekonferanse i Beijing (1995). I tillegg til offisielle delegasjoner fra FN's medlemsland deltar også en rekke NGO'er (Non Governmental Organisations – frivillige organisasjoner) fra hele verden. Målet for de over 5000 NGO-deltakerne er å påvirke de offisielle delegasjonene slik at stemmene fra det globale sivile samfunn blir hørt og kan påvirke sluttdokumentet fra Kvinnekommisjonen.

Kvinnekommisjonen består av en representant fra hver av de

45 medlemslandene som er valgt på grunnlag av geografisk fordeling: 13 fra Afrika, 11 fra Asia, 9 fra Latin-Amerika og Karibien, 8 fra Vest-Europa og andre stater og 4 fra Øst-Europa. Medlemmene er valgt for fire år av gangen, til sammen 45 medlemmer.

K&F ble bedt om å søke stipend, hvilket ble tildelt prosjektleder Anne Marit Hovstad. Fra FOKUS deltar 6 representanter fra FOKUS sekretariat, 1 medlem av styret i FOKUS, 7 representanter fra FOKUS' medlemsorganisasjoner pluss 9 representanter fra Sør partnerne. Edith Tendo som er medlem av vår samarbeidspartner Maganjo Farmers Association (MAFA) i Uganda, ble tatt ut som en av deltakerne fra partnerorganisasjonene i Sør.

Edith er en flott ung dame som vi har møtt flere ganger i Uganda på prosjektoppfølgning. Hun er landsbruksutdannet og har bidratt til MAFAs arbeid på en meget positiv måte. Vi fikk anledning til gode samtaler og direkte informasjon til henne da vi møttes i Kampala 27. januar. Hun har sagt seg villig til å videreformidle kunnskap fra konferansen til EAGWEN's (vårt program i Afrika) workshop i Kisumu i slutten av oktober dette året. Vi ser frem til mange positive og spennende opplevelser som vi vil dele med dere i form av en rapport når vi er hjemme igjen. Vi deltar på Kvinnekommisjonen fra 26. februar til 3. mars.

Prosjektene i Kenya og Uganda – januar 2012

AV: ANNE MARIT HOVSTAD, K&F'S PROSJEK-
TLEDER OG MEDLEM AV INTERNASJONALT
UTVALG

Anna Solberg og Anne Marit Hovstad, sit-
ter på terrassen på Sunset Hotel i Kisumu
og venter på Margaret, en av de mange
paralegals (barfot-advokater) utdannet
av GADECE, K&F's prosjekt i Kenya. Da
hun kommer ser vi at hun leier med seg en
liten jente på godt over 2 år.

Margaret forteller oss en dramatisk
historie om et lite, uønsket barn som ble
funnet i slummen i november 2011, sterkt
forbrent og nesten livløs. Hun veide ikke
mer enn 4 kilo. Paralegals tok vare på
hende og Margaret fikk henne til sykehus,
og pleiet henne etter alle kunstens regler.
Den lille jenta viste stort livsmot og nå
veier hun 12 kg, er frisk og rask. Margaret
vil adoptere henne og adopsjonen går
snart i orden. Vi oppfatter henne som
en lykkelig og lærenem 2-åring der hun
svinser rundt oss, krabber opp i fanget,
prater og synger. Dessverre er det mange
slike skjebner i Afrika og det er ikke alle
som får det like godt som lille Mercy. Vi

gleder oss med Margaret og Mercy og
håper å møte dem til høsten.

Prosjektoppfølgning er ikke vanlig på
denne tid av året. Men forbundet hadde
fått et spesielt oppdrag med ekstra opp-
følgning av GADECE. Til lesernes infor-
masjon: All prosjektoppfølgning er betalt
av øremerkede midler til dette arbeidet.
For å få mest mulig ut av det bevilgede
beløp, reiste vi etter fem dager over til
Uganda hvor vi hadde møter med våre
tre andre partnere. Neste prosjektreise
blir ikke før slutten av oktober/begyn-
nelsen av november slik at vi benyttet
anledningen til å planlegge seminaret
som skal finne sted i Kisumu, Kenya i
slutten av oktober. Denne gangen blir det
et stort seminar med deltakere også fra
en annen norsk organisasjon og deres
partner i Kenya. Det var i tillegg viktig å
gi informasjon om at søknader for en ny
periode, 2013 – 2015, må planlegges, og
søknader sendes innen 15.juli. Rapporter
og regnskap var som vanlig på agendaen.

Vi hadde også kontakt med COWA
(skoleprosjektet i Kampala) som nå er
faset ut som eget prosjekt. De vil fortsatt

Margaret og lille Mercy.
(Foto: Anne Marit Hovstad)

bruke sin kompetanse og være med i
programsamarbeidet som ble etablert i
2009. Vi drøftet mulig finansiering for
COWA for 2012. Da vi fikk et møte med
Anja Hem i den Norske Ambassade, var
selvfølgelig rektor på skolen, Romana
Fransesca Bilak deltaker. Likedan på
møtet med UNFPA. Dette er en FN-
organisasjon. De har ikke egne penger
til prosjekter, men de kan hjelpe til med
kontakter med mulige donorer.

Så bar det hjemover igjen, til snø og
kulde, men med mye varme inne i oss. Vi
ser det nytter å hjelpe kvinner i Kenya og
Uganda!

Gi TRIPP TRAPP til et barn du er glad i

Med Dåpsklubben TRIPP TRAPP får barna gode bøker og musikk
rett hjem i postkassa. Her blir de kjent med Bibelens fortellinger,
aftenbønner og mange fine barnesanger. Bøker på bokmål og nynorsk.

- ★ For barn fra 0 til 12 år
- ★ Ingen krav til minstekjøp
- ★ Tilbud om 3 pakker årlig

GRATIS Velg gratis gave

Du betaler
kun 45,- for
forsendelsen

Gynge
lite grann CD
Verdi 198,- • 0-3 år

Min
Godnattbok (tøy)
Verdi 168,- • 0-3 år

Kirkerottene DVD
Verdi 100,- • 3-7 år

Populær
faddergave

DÅPSKLUBBEN
TRIPP TRAPP

TRIPP TRAPP drives av IKO-Forlaget AS
Telefon 22 59 53 00 E-post ordre@iko.no

Flere velkomstgaver finner du på www.tripptrapp-klubben.no

- Med Studieforbund næring og samfunn får vi nye muligheter!

De tror fusjonen mellom Populus og Bygdefolkets studieforbund bringer noe godt. Interimsstyrets leder Steinar Klev og nestleder Anne Enger (K&F) er overbevist om at den nye sammenslutning vil gi en mer robust og effektiv organisasjon og ny giv for studievirksomheten.

AV: ANNA SIGRIDATTER HEEN

7. november 2011 var D-dagen. Da vedtok to ekstraordinære årsmøter i henholdsvis Populus og Bygdefolkets Studieforbund (BSF) å oppløse seg selv for å inngå i den nye sammenslutningen. Det påfølgende stiftelsesmøtet samme dag sa et klart og tydelig ja til fusjon, og vedtok at fra 1. januar 2012 vil et nytt studieforbund være i funksjon - Studieforbundet næring og samfunn.

Satt til å løse prosessen videre, ble interimsstyret som stiftelsesmøtet valgte. Steinar Klev – med bakgrunn fra Norges Bondelag, og Anne Enger – med tilhørighet både i Norges Kvinne- og familieforbund og Norsk Fosterhjemsforening, har tatt de ansvarsfulle vervene som henholdsvis leder og nestleder.

Hva er vel mer naturlig enn å spørre disse to om hva de tenker om status og framtidsutsikter for det nye studieforbudet? Hva ønsket man å oppnå ved å slå seg sammen?

STEINAR: – Bakgrunnen for fusjonen er den nye loven om studieforbund. Den stiller krav om at studietimetallet må være på minst 40.000 timer for å kunne være et godkjent studieforbund. BSF lå i underkant av dette. Populus hadde noen tusen flere studietimer, men lå i

samme størrelsesintervall. Skulle man ha fortsatt hver for seg og holdt seg over denne minimumsgrensen, ville det ha krevd mye energi.

ANNE: – I tillegg til å være ressursbesparende, slik Steinar er inne på, er større studieforbund noe som Kunnskapsdepartementet og vår forvalter VOX har ønsket.

NYE FORMER FOR SAMARBEID

Så en viktig grunn for å fusjonere er ønsket om å være "den flinkeste eleven i klassen"?

STEINAR: – Nei, vi er ikke primært opptatt av å være "flinkest", men vi tror at et større studieforbund vil være mer robust og ha større handlekraft. Vi får større bredde, og det håper vi vil kunne gi synergieffekter.

ANNE: – Større bredde kan gi medlemmene tilgang på et mer rikholdig studietilbud enn de har nå. Her har vi samlet organisasjoner som har kurs innen en rekke områder – organisasjon,

politikk, samfunnsfag, landbruksrelatert virksomhet, miljø, kultur og tradisjon, helse, kosthold og edruskap for bare å nevne noe. Kanskje kan det bli samarbeid i nye og utradisjonelle konstellasjoner? Allerede nå har vi et samarbeid mellom Kvinne- og familieforbundet som er medlem i Populus og Norges Bygdekvinnelag som er med i BSF. Får flere opp øynene for denne muligheten kan det bli mer samhandling på tvers. Dere tror altså at det nye studieforbundet vil kunne gjøre organisasjonsskottene lavere, og få flere kursarrangører til å "se ut over sin egen skigard"?

ANNE: – Jeg håper det. Ved å være i samme studieforbund vil medlemsorganisasjonene få innsyn i, og tilgang til, hverandres studieplaner. Jeg tror det kan gjøre at flere blir åpne for å samarbeide over organisasjonsgrensene og vil se mulighetene som ligger i å dra veksler på hverandre. Dermed skapes større nettverk. I det nye studieforbundet vil vi tilrettelegge for slik nettverksbygging gjennom å tilby felles møteplasser.

ÅPENHET OG ROMSLIGHET

Hva er de største utfordringene for å kunne utnytte mulighetene som nå er skapt?

STEINAR: – Vi blir større og sterkere. Samtidig vil vi bestå av organisasjoner som er svært ulike. Det krever at vi er rausere, og viser romslighet overfor hverandre.

ANNE: – Det har vi da ikke vondt av! Hvordan kan så vidt mange og forskjellige organisasjonskulturer evne å ta med seg det beste fra hverandre, og bli en god smeltedigel?

STEINAR: – Våre to studieforbund har jo begge gått inn i fusjonen med åpne øyne, og vi har hatt en lang og åpen prosess der medlemmene har kunnet øve innflytelse og delta i beslutningene.

Interimsstyrets leder Steinar Klev (til høyre) og nestleder Anne Enger (K&F)

ANNE: – Ja, siden de første initiativene ble tatt har det nesten gått to år.

STEINAR: – Når organisasjonene – og også organisasjonskulturene er så vidt forskjellige – er det desto viktigere med tydelighet. Vi må finne et nivå å fungere sammen på med systemer og regler som gjør at medlemsorganisasjonene føler seg trygge. Jeg tror det er viktig å være åpne på at vi er forskjellige. Opp i alt dette må vi holde hovedmålet klart for oss; Ønsket om å forvalte voksenopplæringsmidlene på en god og effektiv måte.

Hva skal til for at interessen og engasjementet for det nye studieforbund skal gi utslag i økt studieaktivitet?

STEINAR: – Arbeidet med fusjonen har krevd mye energi og tært på kreftene. Nå er ting på plass. Det betyr at vi kan vi jobbe med det vi skal, med hovedmålet. Gjennom å ha tett kontakt med egen medlemsmasse skal vi motivere organisasjonene for mer studieaktivitet og flere kurs.

2012: INNKJØRINGSÅR

Selv om den avgjørende milepælen er nådd er det vel fortsatt en del som gjenstår? Samordning av studieplaner, administrative systemer og rutiner, regionstrukturen og lignende?

STEINAR: – Det første året blir et innkjøringsår. Det er mye vi skal finne ut av. Vi har ikke fasiten på alt. Dette er noe vi må finne fram til sammen – medlemsorganisasjonene, styret, administrasjonen. Regionene i Populus og BSF skal samkjøres og finne sin nye form. Vi må være forberedt på at det er en hektisk og krevende periode vi har foran oss.

ANNE: – Det ligger en stor motivasjon i årsmøtet vi hadde. Det er historisk at så mange kunne enes om denne fusjonen. Det tror jeg vil gjøre sitt til at løpet videre kan bli en ganske selvgående prosess. Dessuten har vi en stor ressurs i de ansatte. De har sine fagfelt og stor kompetanse som vi skal bruke godt.

STEINAR: – Noen av de som har vært aktive i fusjonsprosessen oppsummerte det nylig slik for meg: "Nå ser vi bare muligheter!" Det synes jeg er fin innstilling. Vi har ikke tid til å se det annerledes.

Karin Laila Gulichsen til minne

I slutten av januar kom beskjeden om at vår tidligere forbundsleder Karin Laila Gulichsen hadde sovnet inn. Karin ble 76 år.

Karin Laila Gulichsen var forbundsleder i perioden 1981–1985. Før dette var hun aktiv og engasjert i lagsarbeidet på Romerike og i Akershus krets.

Karin Laila Gulichsen var opptatt av forbrukerrettigheter og miljøspørsmål. I vårt forbund var det nok særlig utvikling og å tilpasse organisasjonen til morgendagens utfordringer som lå hennes hjerte nær. Det var derfor også helt naturlig for henne å delta på vårt landsmøte i 1995 i Trondheim hvor nettopp utviklingen av organisasjonen var et tema.

Våre tanker går i disse dager til Karins familie og nærmeste pårørende og venner.

Vi lyser fred over Karin Laila Gulichsens minne.

Elisabeth Rusdal
forbundsleder

små NYTT

Kenyakurver igjen på lager

Av: Anna Solberg, sekretær
Internasjonalt utvalg

Internasjonalt utvalg kan igjen tilby kurver fra Kenya. Alle de som ikke tidligere har fått sjansen til å skaffe seg en eller flere kurver, bør nå raske på og kontakte oss i utvalget for en handel.

Kurvene er av god kvalitet og design og er kjempefine til daglig bruk når en skal handle eller bære med seg ting. Håndtakene er spesielt sterke og holdbare noe som er viktig når en skal ha med seg litt større mengder varer. Kurvene står støtt i bilen eller båten og veier nesten ingenting.

Kurvene er laget av resirkulert plast og derfor en form for gjenbruk. Ved å bruke disse kurvene sparer vi på bruken av butikkens plastposer som vi bruker uten tanke på at dette er unødvendig sløsing av ressurser.

I tillegg hjelper vi våre medsøstere i Kenya til viktig inntekt. Der har de problemer med å få avsatt sine produkter og er svært glade for bestillinger. At de økonomisk tunge tidene i Amerika og Europa har stor negativ innvirkning på folks privatøkonomi i vår del

Foto: Anna Solberg

av verden er lett å skjønne. Hvis dere hadde sett hvilken effekt dette har på familieøkonomien i våre bistandsland, ville dere blitt forferdet. For der vet de nesten ikke sin arme råd med å skaffe det daglige brød.

Ved å kjøpe disse kurvene er vi med å vise solidaritet med våre medsøstere der sør, og gjøre livet litt lettere for dem.

Kurvene koster ca. 350 pr stk for de store og noe mindre for de mindre, avhengig av størrelsen. Vi har mange størrelser, farger og designer.

Dette kan også være en oppgave for laget til spesielle anledninger med markedssalg eller basar. Vi tar gjerne mot større ordre.

Kontakt oss gjerne gjennom e-post: anne-marit@hovstad.com eller karlanna@online.no

"Stillinger ledig"

VALG – Landsmøtet 19.-21.oktober 2012

Valgkomiteen viser til K&Fs vedtekter Landsmøtet § 5 og Sentralstyret § 6 og Alminnelige bestemmelser for K&Fs virksomhet kap V, Retningslinjer for valg.

Valgkomiteen henstiller til samtlige ledd i organisasjonen om å engasjere seg i å finne gode kandidater til de forskjellige tillitsverv. Dersom man mener at tillitskvinner har gjort en god jobb og at de bør få fornyet tillit, er dette også viktig å få frem. Forslag om gjenvalg er også et forslag.

Vi gjør oppmerksom på og presiserer at kandidater til alle verv – unntatt i lag – skal fremmes av et organisasjonsledd.

Det skal kun føres opp én kandidat på hvert skjema. Foreslås flere kandidater, må det sendes inn ett skjema for hvert verv. Skjemær vedrørende valg er sendt ut i lagsutsendelsen i februar. Alternativt kan skjema på forbundets heimeside benyttes, www.kvinnerogfamilie.no.

Frister for innsendelse av forslag:

Forbundsleder og nestledere:	19. juni 2012
Landsmøtevalgte komitéer:	24. august 2012
Sentralstyret:	24. august 2012
Prinsippprogramkomité:	24. august 2012
Nordens representant:	24. august 2012
2.representant ACWW (forbundsleder er 1.repr.)	24. august 2012

Forslag som ikke er poststemplet innen fristen, blir forkastet. Vi gjør oppmerksomhet på at benkeforslag ikke er tillatt etter forbundets regler.

FØLGENDE ER PÅ VALG:

Forbundsledelse for to år:
Forbundsleder
Nestleder

Forbundsleder Elisabeth Rusdal og nestleder Sonja Kjølraug er på valg.
NB! Forslag må være poststemplet senest 19. juni 2012

Sentralstyret:

Fem sentralstyremedlemmer

Følgende sentralstyremedlemmer står på valg:

Anne Enger, Oppland krets
Eldbjørg Gunnarson, Bergen og Midthordland krets
Wenche Hoel, Troms krets
Liv Holst, Akershus krets
Gjertrud Vik, Sunnmøre og Romsdal krets

Følgende varamedlemmer står på valg :

Wenche Rolstad, Oppland krets
Marit Warme, Oslo krets

Forslag må være poststemplet senest 24. august 2012

Kontrollkomite:

Tre medlemmer
To varamedlemmer

Følgende medlemmer av kontrollkomiteen er på valg:

Kristin Hansen
Aslaug Sølshes
Vigdis Løseth
Varamedlemmer:
Inger Vestby
Brynhild Loe Arntsen

Valgkomite:

Tre medlemmer
To varamedlemmer

Følgende medlemmer av valgkomiteen er på valg:

Anne Marit Hovstad
Edel Mikkelsen
Else Angeltveit

Prinsippprogramkomite:

To medlemmer (Ett medlem velges av og fra det sittende sentralstyret)

Følgende medlemmer av prinsippprogramkomiteen er på valg:

Sigrun Strøm
Liv Jensen

Representant til Nordens Kvinneforbunds styre:

2. representant + vararepresentant
(Forbundsleder er 1. representant)

Sonja Kjølraug er på valg

2.representant ACWW
Elisabeth Rusdal er på valg

Forslag pr. brev må være poststemplet senest 24. august 2012

NB! Forslag som ikke er poststemplet eller e-post-sendt innen fristen, vil bli forkastet.

NB! – Kun ett navn på hvert skjema. Bruk ett skjema for hvert valg. Skjemaet må være fullstendig utfyllt.

Forslagene sendes i egen konvolutt merket "Valgkomité 2012" til

Norges Kvinne- og familieforbund
Valgkomiteen v/Anne Marit Hovstad,
Fjæreveien 161, 4885 Grimstad
eller bruk epost: valg@kvinnerogfamilie.no

Vil du være med å utvikle forbundet videre? Har du tanker om hvordan vi kan jobbe i lag, krets og forbund med sakene fremover?

DA ØNSKER VI DEG VELKOMMEN TIL INSPIRASJONSSEMINAR på Gardermoen lørdag 2. juni.

Vi starter opp allerede fredag 1. juni om ettermiddagen. Da har forbundets beredskapsutvalg og forbundets internasjonale utvalg sine miniseminarer. Her får du nyttig informasjon om utvalgenes arbeid og aktuelle saker innenfor disse områdene.

Lørdag er hovedseminaret. Dette starter kl.09.30 og avsluttes kl. 15.00

Fra lørdag ettermiddag og til søndag 4. juni kl. 13.00 blir det organisasjonskurs med særlig vekt på arbeid i kretsen.

Du kan selv velge – delta hele helgen, delta fredag og lørdag eller delta lørdag.

Bruk denne anledningen – mer informasjon sendes om kort tid ut til kretsene og sendes lagene i april.

Foto: Gjermund Andersen

Takk for meg!

1. mars begynner jeg i ny jobb. Det har vært meget lærerike, spennende og utfordrende år i Norges Kvinne- og familieforbund. Inspirasjonskilden for arbeidet har vært de engasjerte og dedikerte medlemmene og tillitsvalgte jeg har truffet i tiden jeg har vært her. Da jeg begynte våren 2010 var forberedelser til landsmøtet i Molde hovedfokus. Det var en fin måte å bli kjent med organisasjonen på og jeg hadde et veldig godt samarbeid med sentralstyret og vertskretsen. Forberedelsene til landsmøtet i Bergen er i gang. Ønsker dere lykke til med forberedelser og gjennomføring av landsmøtet i Bergen. Lykke til videre med arbeidet i forbundet. Jeg kommer til å savne mine kollegaer i sekretariatet og sentralstyret.

Helen Svensson

HVA SKJER SENTRALT – UTDRAG FRA LEDELSENS KALENDER

Av: Elisabeth Rusdal, forbundsleder

Det skjer utrolig mye sentralt. Vi arbeider hele tiden i sentralstyret både med utviklingen av forbundet, økonomi og ikke minst forbundets saker. Når det gjelder forbundets saker har vi laget innspill til de politiske partienes programarbeid. Utgangspunktet for våre innspill er de prioriterte oppgavene; kvinner og helse, ernæringsspørsmål i hjem og skole, familien og miljø og flerkulturelt arbeid nasjonalt. Etter at vi sendte innspill har flere partier bedt om møte med ledelsen for å drøfte sakene nærmere. Møter holdes med representanter fra Senterpartiet og Høyre i første omgang.

Videre brukte vi innspillene som grunnlag for å sende inn forslag til statsbudsjett for 2013 til de ulike departementene. Vi har mottatt positive tilbakemeldinger fra Kunnskapsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Arbeidsdepartementet og Finansdepartementet.

Vi har hatt følgende oppslag i media:

Fødetilbudet – Radio Norge
Nobels fredspris – NTB
Pasientene må ikke sendes som "pakkepost" – NRK og noen lokalmedier

I tillegg har vi vært på besøk i et par kretser og noen lokallag på forespørsel.

De siste dager har vi også rettet en skriftlig henvendelse til Oslo politidistrikt og Domstolsadministrasjonen i forbindelse med den av media omtalte voldtektsbølgen. Hensikten med henvendelsen er å få avklart hvorvidt hendelsene i Oslo 22.juli har medført at voldtektssakene nedprioriteres. Fra Oslo politidistrikt har vi mottatt i svar at de ikke gjør det. Fra Domstolsadministrasjonen venter vi fortsatt på svar.

Sekretariatet flytter

Den 1. april flytter sekretariatet til Stortingsgaten 12. De nye lokalene ligger midt i sentrum mellom Stortinget og National teateret. Nærmeste togstasjon er Nationalteateret stasjon. I en overgangsperiode i mars/april vil det være sporadisk tilgang til sekretariatet på grunn av flytting.

Ny adresse fra 1. april 2012 er:

Norges Kvinne- og familieforbund
Stortingsgaten 12
0161 Oslo

Julemøte i Elverum kvinne – og familielag

Av: Edith S Westgaard, Styremedlem i Elverum lag av Norges Kvinne – og familieforbund

Tirsdag den 6. desember 2011 var det duket for Elverum lag sitt tradisjonelle julemøte i Husmorlagets Hus. Med varme på peisen og et julepyntet lokale, var det satt for ordentlig julestemning. Kveldens gjest var Rise Grønset, gift med avdøde Dagfinn Grønset. Hun er selv fra Danmark og kom hit som ung journalist til Elverum og avisen Østlendingen allerede i 1952.

Hun har skrevet mange bøker og er en flittig og etterspurt foredragsholder.

Nå fortalte hun fra sin siste bok: Fra hjertet. Boken er en kjærlighetserklæring til Østerdalen og folket der. Hun skriver blant annet: "Jeg mistet hjertet mitt allerede på brua over Glomma".

Hedmarkingene får rosende karakteristikk, de er ikke helt lette å komme inn på, men når isen først er brutt, kan man få venner for livet.

Innholdet i boka spenner fra uhøflige nordmenn, betydning av bibliotek, stillheten og stjernene, til På barrikadene, jenter.

Det ble en hyggelig kveld med god mat og godt drikke og med "rike" samtaler rundt bordet.

LANDSLOTTERI 2012

Det blir landslotteri også i år, og lotterikomiteen ber som vanleg om milde gåver til gevinstar frå både lag og kretsar. Pengar er svært velkomne, då kjøper vi gavekort som kan brukast overalt - det var populært i fjor. Andre gåver, helst slike som lett kan sendast, er også kjekt å få. Etter ein del kommentarar i fjor om at de fekk bøkene ved slutten av arbeidsperioden, prøver vi no å senda dei ut slik at dei fleste kretsar har dei til årsmøtet og kan fordela dei der. Lotteriet kan dermed avviklast i vårhalvåret. Men det er altså avhengig av at vi får inn nok gevinstar! Melding om gåver kan sendast til lotterikomiteen v/Eldbjørg Gunnarson, Morvikbrekkene 31, 5124 Morvik, eller eldbgu@online.no, Kontonummer: 5034.05.07102.

PS: Lotteriet gjeld alle lag og kretsar, unntate "landsmøtekretsane", som ikkje er pålagte å selja lodd i landsmøteåret.. Vi tillet oss likevel å vona på nokre gåver frå lag i Hordaland krins og Bergen og Midthordland krets.

Helsing Eldbjørg Gunnarson og Anne Enger, lotterikomite

TREKNINGSLISTE FOR K&Fs LANDSLOTTERI 2011

Nr.	Gevinst	Verdi	Vinner	Adresse
1	Universalt gavekort	5 000	Sigrun A. Antonsen	Sunde i Sunnhordland
2	Universalt gavekort	5 000	Maja Mentzoni	Sandholøy
3	Universalt gavekort	3 000	Gerd Mathiesen	Stabekk
4	Universalt gavekort	3 000	Bodil Lein	Nesbyen
5	Universalt gavekort	3 000	Ola Nyseter	Oppdal
6	Universalt gavekort	3 000	Stavanger K&F-lag	Hafslund
7	Til bords gavekort	1 200	Inger Mary Løkingholm	Stord
8	Til bords gavekort	1 400	Fjørtoft K&F-lag	Fjørtoft
9	Gavekort Stena line, 2 pers.	1 000	Liv Holst	Hvalstad
10	Reise og inngang spa	1 000	Gerd Saltvik	Langhus
11	10 stk. verdi 1 000 pr stk	1 000	Bente H. Johansen	Saltstraumen
12	Stena line	1 000	Bremnes K&F-lag	Bremnes
13	Stena line	1 000	Ganddal K&F-lag	Sandnes
14	Stena line	1 000	Anne Berit Bækken	Gran
15	Stena line	1 000	Ingrun Engvik Kronborg	Averøy
16	Stena line	1 000	Gunvor Lian	Nesbyen
17	Stena line	1 000	Esther Haugland	Vatnestrøm
18	Stena line	1 000	Langedalen K&F-lag	Haukeland
19	Gavekort Stena line, 2 pers reise og inngang spa, samt mat	2 500	Borghild Sandvik	Oslo
20	Sitteunderlag i tovet ull	300	Grålum K&F-lag	Sarpsborg
21	Løper	300	Nedre Buskerud krets	Solbergelva
22	Votter mønstret	250	Julie A. Fossgen	Tverlandet
23	Duk	500	Siri Merethe S.Fosheim	Byrkjelo
24	Løper, quiltet	700	Fam. Garder Fløgstad	Strømmen
25	Løper, rød hardangersøm	800	Reidun Berg	Skåla
26	Votter ensfarget	250	Evy Damgård Dovland	Engesland
27	Sokker grå, mønsterstrikket	250	Sidsel Tufta	Omastrand

80-års jubileum i Midtre Hegge kvinne- og familielag

Foto: Kjersti Autgulen

I år er det 80 år sidan Midtre Hegge Husmorlag vart stifta. Dette vart markert med ei feiring 4. oktober. "Husmorlaget" saman med inviterte gjester, kretsleder Wenche Rolstad, tidligere kretsleder Laila Haraldsen og medlemmer i dei andre laga i Øystre Slidre, Beio, Heggebø og Skattebu var samla på det tidlegare Fjellheimen hotell der Midtre Hegge Husmorlag vart stifta 22. februar i 1931.

Leiar i laget, Ingri Martinsen, ynskta velkommen og las ein prolog som vart skriven til 70-års jubileet. Det vart servert rummegrut, spekemat og bløtkaker, det var allsong, taler og gåveoverrekking, og eit 60-årsminne som var skrive i 1991 vart også lese opp. Her fekk ein eit godt innblikk i korleis møta var dei fyrste åra, i ei tid då så godt som alle husmødrene i bygda var medlemmer. Langeleikspel av unge Marit Hegge var eit populært innslag, og då tre av lagets eigne medlemmer stilte som vaskekjerringar frå ulike epokar, vekte det høglydt latter.

Medlemmene hadde også laga ei lita utstilling av gamle ting som vart brukt i tidlegare tider. Mange av gjenstandane vekte minner, men det var også reiskap som verka ukjent: Ein "kjerringkjäft" skulle kanskje ikkje vera ukjent i dette selskapet, men denne var av tre – og hadde helst vore brukt av mannfolk i arbeid.

"Husmorlaget" møtest ein gong i månaden i vinterhalvåret til triveleg samvere med god mat, hyggeleg prat og åresal. Ibland er det også ein større basar, og inntektene blir gitt til gode formål i Valdres. Kvar haust er vi på besøk på Øystre Slidre sjukeheim med bløtkaker. Som avslutning på våren sørgjer eit par av damene for å arrangere ein tur "i det blå" for resten av laget.

For 80 år sidan var det om lag 45 medlemmer i "Husmorlaget", i dag er det 10 – og det er plass til mange fleire. Vi kunne ynskje oss at fleire ville vera med i det hyggelege fellesskapet vi har.

Vi i Midtre Hegge kvinne- og familieforbund sette stor pris på at så mange ville vera med oss på 80-års markeringa vår.

Midtre Hegge kvinne- og familieforbund

75-års jubileum i Vennesla Kvinne- og familielag.

Av: Ingrid Uleberg

Fredag den 11. november 2011 feiret Vennesla lag av Kvinner og Familie en forsinket jubileumsmarkering. Egentlig var laget 75 år i mars i år, men feiringen ble av ulike årsaker utsatt til november. 27 medlemmer var påmeldt til festen og vi ble møtt av ett flott dekket bord der komiteen hadde pyntet med blomstergrupper og juleservietter.

Etter at vi ble ønsket velkommen av lederen ble det servert koldtbord med både varm og kald mat. Alderles nydelig smakte det og seinere på kvelden kom bløtkake, diverse småkaker og desserter sammen med kaffe på bordet.

Erna Robstad hadde laget ett resymé over lagets historie. Hvem som startet det og forskjellige aktiviteter de har vært med på og engasjert i gjennom 75 år.

Ett av våre eldste medlemmer - Tordis Bergsnov - som var 10 år da laget ble startet fikk en gave for sitt lange og trofaste medlemskap. Hun har i alle år vært ansvarlig for utleie og rengjøring av lokalet vårt og ellers alltid engasjert. Vi litt yngre har mye å lære av ildsjeler som henne.

Ellers ble det lest historier med både skjemt og alvor og vi benyttet også kvelden til å prate litt om planer fremover.

Vår nåværende leder - Kari Bjørg Limm - fikk også en påskjønnelse i form av nydelig blomster bukett for hennes innsats for laget.

Så håper vi at laget består i enda 75 år med stadig nye medlemmer.

Jubileumstur til Krakow

Av: Linda Vegusdal Stølen, sekretær, Vegusdal Kvinne og familielag

Vegusdal Kvinne og familielag fra Aust-Agder var i Krakow i anledning av at laget var 50 år i 2011. Jubileumsturen for medlemmene inneholdt også en tur til saltgruvene. Det var en uforglemmelig tur med utrolig mange flotte opplevelser.

Ellers har laget vært med på flere arrangement, blant annet grøttest for elever, lærere og eldre i bygda, for omlag 100 deltakere før jul.

OMSORGSARBEID

Av: Wenche Wangen, Lagleder Røa Kvinne- og familielag. Oslo

Vestre Aker bydel i Oslo gir denne våren et nytt tilbud til pårørende som har omfattende omsorgsarbeid for eldre hjemmeboende personer. Det gjelder personer med demens og psykisk lidelse.

Det ble nedsatt en prosjektgruppe bestående av to eldreksulenter i bydelen, representanter fra alderspsykiatrik avdeling og lærings- og mestringssenteret ved vårt lokale sykehus samt to likemenn. Disse har arbeidet i noen måneder med utarbeidelse av tilbudet. I motsetning til andre kurs som går over 2-3 dager, er dette en gruppe som skal møtes regelmessig over 3 måneder. Noen av temaene som vil bli tatt opp er:

Å ta vare på eg selv som pårørende

- Idéutveksling
- Hva er nyttig hjelp
- Forventninger fra omverden
- Gleder og utfordringer

Demens og psykisk lidelse som angst og depresjon er utbredt i eldrebefolkningen. Pårørende til denne gruppen eldre opplever en krevende hverdag. I tillegg til

ofte å bli stående alene med utfordrende omsorgsoppgaver hver dag, er pårørende i risiko for både å oppleve sosial isolasjon og for å utvikle fysisk og psykisk sykdom. Undersøkelser i 2010 dokumenterer at pårørende til eldre med demens har økt forekomst av depresjon. De er i en risikogruppe for å utvikle egen helsesvikt. Det er viktig å imøtekomme pårørende sine behov og gi råd og veiledning om hvordan de best ivaretar egen helse. Kurs hvor man møter "likemenn i samme båt" og erfarne fagfolk, vil være viktig forebyggende tiltak for å motvirke helseproblemer hos pårørende.

Pårørende som selv opplever at de har det bra, klarer i større grad å være hen-siktsmessig støtte for den som er syk.

Prosjektgruppens mål er at deltagerne etter endt kurs, vil oppleve seg bedre rustet til å ivareta både seg selv og den de gir omsorg, og at de har etablert et nytt sosialt nettverk blant andre pårørende.

Vestre Aker bydel spurte meg om å delta i prosjektgruppen og også delta i hele kurset. Arbeidet har vært krevende men veldig inspirerende og spennende. Jeg ser frem til kurset.

Et slikt kurs kunne sikkert være aktuelt over hele landet.

Fest for Aud Kalvenes og Agnes Odland

Av: Kjersti Austgulen, Ulriken K&F

Mandag den 14. november var det klart for feiring av lagets to trofaste og fantastiske bursdagsjubilanter. Agnes Odland har nylig fylt hele 90 år og Aud Kalvenes har fylt 80 år. Begge har vært medlemmer i K&F i mange, mange år og har deltatt aktivt i lagsarbeidet gjennom ulike verv.

Styret i Ulriken KF hadde stelt i stand til skikkelig fest for jubilarer og inviterte gjester. I tillegg til lagets egne medlemmer, var det mange oppmøte gjester rundt de pent dekkede bordene. Fra sentralstyret hadde Eldbjørg Gunnarson kommet, KFB var representert ved tidligere forbundsleder Bjørnhild Hodneland og vår kretsleder Randi Gjerde var hjertelig tilstede. I tillegg var flere av lagene i sonen vår representert. Det var trykket sanghefter og lagleder Anne Britt hadde som vanlig laget nydelig mat til oss alle. Kaker og kaffe var det selvsagt også, og noe godt i glassene til de som ønsket det, i tillegg til en sprudlende velkomstdrink, som seg hør og bør ved en slik anledning.

Jubilantene med følge var hjertelig tilstede og koste seg stort med både selskap, taler, sanger og deilig mat. Det ble lest dikt, og historier ble fortalt. Flotte gaver til jubilantene vanket det selvsagt også

En kjempekoselig og minnerik kveld ble det både for hedersgjestene og alle oss andre.

K&F's BEREDSKAPSUTVALG

Beredskap om vinteren, i naturkatastrofetider

I SISTE NUMMER AV BLADET, ANBEFALTE VI NOEN TILTAK FOR Å MØTE RAS OG FLOM.

Siden har landet vårt hatt store naturkatastrofer som har forårsaket ufattelige materielle ødeleggelser, svekking av kommunikasjonsnett og lignende. Og ikke minst, påkjenninger for mange mennesker. Det er dessverre meget sannsynlig at vi vil oppleve liknende uvær, flom og ras utover vinteren og særlig til våren. Folk har vært fornuftige, mange på Vestlandet og nordover har erfaring med uvær, og det har bidratt til at få menneskeliv har gått tapt, og at de fleste har kommet seg fysisk ganske bra gjennom stormer og katastrofer, men mye kan og må forbedres. Hver enkelt av oss kan bidra til dette!

BEREDSKAP FOR SLIKE KATASTROFER KAN VI DELE INN I TRE KATEGORIER:

1. Egenberedskap / sivilt beredskap

Hver husstand anbefales å ha:

- Matvarer som tørrvarer, poteter, rosiner, nøtter, sjokolade, hermetikk og
- DRIKKE / VANN i store beholdere – må til for å koke poteter, lage tørrvarer. – Ved- eller parafinovner som alternative oppvarmings- og tilberedingssteder. – Propan- / gassapparater til matlaging.
- Batterier til radioer.
- Ved langvarige strømbrydd, bør en unngå å åpne fryseskap/ bokser.
- Fysisk aktivitet / trening som styrker evnen til å tåle påkjenninger.
- Kurs i fysisk – og psykisk førstehjelp for å kunne hjelpe deg selv og folk rundt deg. Ta kontakt med oss i Beredskapsutvalget om kurs.
- Fasttelefon er oftest en sikrere forbindelse enn mobiltelefon. Velg den mobiloperatøren som har best dekning/ utbygning.

2. OFFENTLIG BEREDSKAP.

Vi må arbeide for at det offentlige ved kommunen/staten forbedrer:

- Sambandsnettet og nødnettet så folk kan få hjelp i nødsituasjoner, som isolasjon, fødsler, akutt sykdom, og nødhjelpere, som politi og helsepersonell, kan kommunisere.
- Det blir brukt lokalkjente folk til varsling og hjelp i nødsarbeide.
- De private teleaktørene pålegges å ha reserveløsninger.
- Aggregat blir standard i helsebygg og i nødhjelpsbygg.

- Bygningsforskriftene ikke tillater oppføring av boliger uten pipe / mulighet for vedfyring der det er fare for ras eller flom.

3. MILITÆR BEREDSKAP

K&F og KFB (Kvinner Frivillige Beredsskap) må kjempe for at

- HV og sivilforsvaret blir styrket/ikke nedbemannet og at de får mer opptrening i flom- og rasredningsarbeid.
- De benytter lokale folk/organisasjoner som har kjennskap til forholdene der ulykken/ katastrofen skjer.

Ellers minner vi i beredskapsutvalget om VINTERBEREDSKAP:

- Ha med niste (gjørne også sjokolade og kjeks), DRIKKE, ekstra tøy, lommelykt, førstehjelpssaker, kart og kompass og mobil på alle turer til lands og til vanns.
- Gå ikke på isen uten at du er sikker på at den holder. I år er det dårlig is de fleste steder. Ha med ispigge og tau.
- Bruk alltid redningsvest om bord
- Meld i fra hvor du går – det er ikke mobildekning overalt, best dekning har du i høyden.

Bli med på øvelser i beredskap!
Du lærer mye til nytte for deg og dine!

Vi ønsker alle en trygg vinter, gode turer i skog, mark og i båt.

GOD PÅSKE!

Hilsen beredskapsutvalget

Anne-Lise Johnsen
Bjarnhild Hodneland
Odlaug Lysø Kleven og
Anne-Sophie Wingaard Bondeson

Til venstre Anne-Lise Johnsen, Bjarnhild Hodneland og Anne-Sophie Wingaard Bondeson (Odlaug Lysø Kleven var ikke tilstede da bildet var tatt.) Foto: privat.

Illustrasjonen er hentet fra boken *Fargene forteller*.

Hva kan **fargene** fortelle?

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE

Har du noen gang lurt på hvorfor du trives med, og blir glad av noen farger, mens andre gjør deg trist eller urolig? Lys og farger påvirker bevisstheten vår, og sender signaler til omgivelsene. Hvilken mennesketype du er, avgjør hvordan du påvirkes.

Farger har gjennom alle tider fasinert mennesker, og vært viktige symboler innen kultur, politikk og religion, eller for å beskrive sinnstilstander. Fargepsykologi handler på sin side om hvordan fargene treffer oss på det ubevisste plan. Goethe var den første i moderne tid som beskrev den psykologiske effekten av farger. Han utformet Farvelæren, og Gothes fargesirkel er kjent av alle som arbeider med farger.

Boken "Fargene forteller" er i ferd med å bli en klassiker innen temaet farger, og trykkes nå i tredje opplag. Det spesielle med boken er at den ikke er for spesielt interesserte, men henvender seg til alle. Med målsetning om å bevisstgjøre leseren på betydningen av farger, gir forfatteren Tove Steinbo et interessant innblikk i sitt spesialfelt, fargepsykologi og fargesymbolikk.

GODE FARGEVALG FOR HELE FAMILIEN

– Det er de færreste som tenker over at farger virker ulikt på ulike mennesketyper, forteller Steinbo. Det er gjerne kvinnen som står for fargevalgene i hjemmet, og

derfor ofte velger farger som de selv liker og føler seg vel med. Det er allikevel viktig å ta hensyn til alles trivsel. Et lite familieråd om hvilke farger den enkelte liker, kan være nyttig før alt males i mors favorittfarger. Det er viktig at alle får litt av sin farge.

Samtidig skal kanskje ikke demokratitanken trekkes for langt. Ikke overraskende avslører boken at menn oppfatter langt færre fargenyanser enn kvinner, og at hele 8 % av menn er fargeblinde, mot kvinner bare 1/2 %. Hvor mange har ikke mislykkede forsøk bak seg på å dra en motvillig mann inn i en diskusjon om valg av farge på stuegardinene? Standardreplikken "– Jeg ser egentlig ikke forskjell" kan vise seg å være et ærlig svar, og ikke et resultat av manglende interesse.

For å finne ut hvilken fargetype man er, bruker Steinbo et system av syv ulike mennesketyper. «Røde mennesker» er aktive, og kan bli aggressive, og bør som oftest ikke ha mer rødt rundt seg. De kan trenge grønt eller blått for å balansere og roe ned. Forsiktige, rolige og sjenerte «grønne personer» kan derimot trenge litt rødt for å få dampen opp og våge litt mer. Det er balansen som er det viktige. For mye eller for lite av en farge påvirker oss mer enn vi tror.

Gult er den fargen flest mennesker sover dårlig i, mens rødt bør unngås hvis man har dårlig hjerte eller høyt blodtrykk. Oransje er livsgledens farge, og virker nesten som et antidepressiva. Brunt er en jordnær farge, som gir oss trygghet og stabilitet, men som kan bli kjedelig.

Hjemme kan et tips være å male veggene i nøytrale, lyse farger, og la detaljer som puter, gardiner, bilder og pyntegenstander være fargeflekker som gir liv til omgivelsene, og riktige impulser til familiens medlemmer. Med boken følger en arbeidsbok som kan være et nyttig hjelpemiddel for å finne ut hvilke fargetyper familiemedlemmene representerer. De fleste av oss er ikke en ren fargetype, men en blanding av flere.

BRUK FARGER BEVISST

Farger handler også om hvilke signaler du sender ut. Jobbintervjuet begynner med klesvalget, i følge Steinbo. Mens blått er

ledere og næringslivets farge, vil fiolett og indigo, som står for det mer mystiske og kunstneriske, kanskje ikke være noe godt valg til intervjuet for bankjobben.

Så mens vi har godt av å omgi oss med, og kle oss i farger som er gode for oss, gir boken også innblikk i fargenes symbolikk, og råd i forhold til å styre de inntrykk vi ønsker å sende verden.

Men hvordan fungerer fargeteoriene i praksis på hjemmebane? Min yngste på syv, var svært interessert i denne boken med de flotte, sterke fargene. Purpur og fiolett var klare favoritter, selv om alle fargene var fine. Hun leste i arbeidsheftet, og fant egenskapene knyttet til fiolett.

– Kreativ, hva er det? Lurer hun. – En som er flink til å finne på ting, svarer jeg. – Finne på rampestreker? Hun kikker på meg. Vet ikke helt om det er bra eller dårlig. – Eh, ja, det også, men mest å finne på nye ting, og få nye ideer.

Hun tenker seg litt om, klapper boken sammen, lyser opp i et smil og slår fast på sin sedvanlige, bestemte måte: – Jeg tror jeg er et regnbuemenneske, jeg!

Tove Steinbos bloggadresse er: fargeneforteller.blogspot.com.

Tove Steinbo (Foto: Kamilla Weiglin)

Materiell fra Norges kvinne- og familieforbund

Tilbud !

- ___ Handlenett, sort m/hvitt trykk før **kr. 75,-** nå **kr. 50,-**
- ___ Nett i bomull m/skulderhank, lite, sort m/hvitt trykk **kr. 40,-**
- ___ T-skjorte hvit m/lite farget emblem str. L, XL, XXL **Før kr. 130,- nå kr. 60,-**
- ___ Aktivitetskalender før **kr. 100,-** pr. stk. nå **kr. 25,-**
- ___ Melodibok før **kr. 75,-** nå **kr. 50,-**
- ___ K&Fs skrivebok m/linjer nå **kr. 40,-**
- ___ Massasjeapparat **kr. 400,-** (kun 8 stk. igjen)

Profileringsartikler med emblem:

Norges Kvinne- og Familieforbund

- ___ T-skjorte sort m/hvitt stort emblem str. M, L, XL, XXL **kr. 130,-**
- ___ K&F skjerf, hvit m/sort emblem, 34X166 cm. **kr. 130,-**
- ___ Smykkenål i sølv **kr. 395,-**
- ___ K&F-pin **kr. 15,-**
- ___ Bordfane m/farget emblem **kr. 90,-** Stativ til bordfane **kr. 100,-**
- ___ Lagledernål **kr. 190,-**

Artikler fra Hadeland Glassverk m/emblem: Norges Kvinne- og Familieforbund

- Nyhet! Sans vase 135 mm. Med K&Fs logo, **kr. 350,-**
- Nyhet! Ditto telysestake 62 mm. Med K&Fs logo **kr. 250,-**

Skrivepapir, konvolutter o.l. m/emblem: Norges Kvinne- og Familieforbund

- ___ Skrivepapir m/emblem A4, farger, 50 ark **kr. 100,-**
- ___ Møteplakat, A4, 4 farger 50 stk. **kr. 100,-**
- ___ Konvolutter m/emblem C5 format, 50 stk. **kr. 60,-**

Hefter, bøker, trykksaker

- ___ Diktsamling, Hold drømmen levende, Helene Freilem Klingberg **kr. 130,-**
- ___ Bok, Gøy på landet, Anne Enger **kr. 95,-**
- ___ Bok, M. Bolstad: "...og rommene var så tomme at musene gikk med sørgeslør" **kr. 80,-**
- ___ Vedtekter **kr. 10,-**
- ___ Tillitskvinnemappen, hele kr. 150,- i nnhold **kr. 90,-** perm **kr. 60,-**
- ___ Prinsippprogram inkl. studieplan **kr. 100,-**
- ___ Tillitskvinnebevis **kr. 5,-**
- ___ Diplom, A4, **kr. 15,-**
- ___ Plakat m/emblem 50x65 cm. gratis
- ___ Abonnement på Sentral-og Landsstyrepptokoller (pr.år) **kr. 275,-**
- ___ Gaveabonnement: Kvinner & Familie (pr. år) **kr. 150,-**

Informasjonsmateriell

- ___ Liten folder med pins "Ja til omsorg..." **kr. 20,-**
- ___ Tidligere numre av medlemsbladet: **Gratis**
- ___ Folder: "Hvordan kan du støtte arbeidet for en bedre familiepolitikk..." **Gratis**
- ___ Brosjyre "Frihet til å velge" (ny oppdatert versjon). **Gratis**
- ___ Løpeseddel: "Familiens fremtid - vårt felles ansvar" **Gratis**
- ___ Innmeldingsskjemaer, **gratis**

Frakt kommer i tillegg på alle bestillinger.

Navn/lag:

.....

Adresse:

.....

Postnr./-sted:

.....

Vi ber om å motta materialet innen:.....

KUPONGEN SENDES:

Norges Kvinne- og familieforbund
Øvre Slottsgt. 6
0157 Oslo

Tlf.: 22 47 83 80

Faks: 22 47 83 99

E-post: post@kvinnerogfamilie.no

Klipp ut

Hvitt skjerf med logo

Skjerfet er laget av hvit silke og har K&Fs logo påsatt i sort, behagelig å ha på både sommer s om vinter, **pris kr. 130,-**

K&Fs T-skjorte

T-skjorte i 100% kjemmet bomull, sort med godt synlig emblem i hvitt. Finnes i str. M, L, XL og XXL. **Kr. 130,-**

Kun kr. 50,-

K&Fs Handlenett

Kjøp K&Fs handlenett og støtt forbundet samtidig som du sparer miljøet for plastnett fra butikken! **Kun kr. 50,-**
Vi har rikelig av disse på lager.

Ditto telysestake

med K&Fs logo, 62 mm 135 mm. **Kr. 250,-**

Sans Vase med K&Fs logo

135 mm. **Kr. 350,-**

Kun kr 400.- TILBUD!

Massasjeapparat **kr. 400,- (kun 7 stk igjen)**

Kun kr. 40,-

Skrivebok

Skrivebok/kladdebok i A5 format med linjer, praktisk til bruk på lags-, kretsmøter og lignende. **Kun kr. 40,- pr. stk.**

Liste over K&Fs tillitskvinner

SENTRALSTYRET

FORBUNDSLEDER

Elisabeth Rusdal
Tlf: 91 32 81 64 (m)
Skogveien 41, 1368 Stabekk
E-post: elisabeth@kvinnerogfamilie.no

NESTLEDER

Sonja Kjølraug
Holteigveien 17, 6854 Kaupanger
Tlf: 97 51 59 71 (m)
E-post: sonja@kvinnerogfamilie.no

MEDLEM

Eldbjørg Gunnarson
Tlf: 55 53 11 94 (p) 97 98 37 91 (m)
Morvikbrekkene 31, 5124 Morvik
E-post: eldbgu@online.no

MEDLEM

Anne Enger
Tlf: 61 32 28 20 (p)
Oppenvegen 429, 2740 Roa
E-post: a-enger2@online.no

MEDLEM

Wenche Hoel
Tlf: 91 16 34 49 (m)
Havnepromenaden 46, 9405 Harstad
E-post: we.hoel@gmail.com

MEDLEM

Gjertrud Vik
Tlf: 70 02 50 87 (p)
Haugsbysgda, 6082 Gursken
post:gl-vik@online.no

MEDLEM

Liv Holst
Tlf: 66 84 66 10 (p) 95 77 54 34 (m)
Kirkeveien 56C, 1395 Hvalstad
E-post: livholst@online.no

1. VARAMEDLEM

Wenche Rolstad
Tlf: 61 33 41 18 (p) 40 24 48 96 (m)
Skarimoen 32, 2760 Brandbu
E-post: wrwenche@gmail.com

2. VARAMEDLEM

Marit Warme
Tlf: 22 62 01 68 (p) 48 06 95 57 (m)
Kantarellen Terrasse 17, 1286 Oslo
E-post: mawape@hotmail.com

KRETSLEDERE

AKERSHUS

Solvor Larsen
Tlf: 66 86 64 74 (p) 97 09 91 04 (m)
Sloratoppen 154, 1405 Langhus
E-post: so.larsen@online.no

AUST-AGDER

Else Marie Angeltveit
Tlf: 37 27 86 88 (p) 95 09 81 00 (m)
Lille Heimdal, 4760 Birkeland
E-post: else.angeltveit@online.no

BERGEN/MIDTHORDLAND

Randi Støre Gjerde
Tlf: 55 19 23 72 (p) 91 54 13 79 (m)
Myrdalsskogen 123, 5117 Ulset
E-post: randi61gjerde@gmail.com

FINNMARK

Postkontakt Hedvig Hansen
Tlf: 95 18 35 28 (m)
Postboks 142, 9770 Mehamn

HEDMARK

Anne Lise Bryhn
Tlf: 62 41 70 53 (p)
Mogopveien 23, 2409 Elverum
E-post: al.bryhn@tele2.no

HORDALAND

Torill Handal
Tlf: 40 84 06 22 (m)
Tangeråshagen 11 A, 5630 Strandebarm
E-post: torillhandal@gmail.com

HÅLOGALAND

Margaret Enger
Tlf: 75 53 26 65 (p) 97 46 21 66 (m)
(Nordland) Gjervollan 5, 8050 Tverlandet
E-post: engulf@online.no

NEDRE BUSKERUD

Laila Nordby
Tlf: 31 90 28 12 (p) 41 63 60 84 (m)
Spinnerisletta 95, 3057 Solbergelva
E-post: laila_nordby@c2i.net

NORDMØRE

Anne-Lise Johnsen
Tlf: 71 29 81 56 (p) 71 29 61 84 (a)
41 24 86 64 (m)
6494 Vevang
E-post: kirkeverge@eideprestegjeld.no

NORD-TRØNDELAG

Anne M. Eggestøl
Tlf: 91 69 39 20 (m)
(Postkontakt) Langbakken 6, 7800 Namsos
E-post: anne.eggestol@ntebb.no

OPPLAND

Wenche Rolstad
Tlf: 61 33 41 18 (p) 40 24 48 96 (m)
Skarimoen 32, 2760 Brandbu
E-post: wrwenche@gmail.com

OSLO

Elisabeth Stubergh Nielsen
Tlf: 67 14 52 43 (p) 90 04 17 47 (m)
Basaltveien 53, 1359 Eiksmarka
E-post: elistuni@online.no

ROGALAND

Ingebjørg Rasmussen
Tlf: 51 55 62 51 (p) 98 82 40 18 (m)
Anton Brøggergate 15, 4041 Hafsfjord
E-post: ira-1@broadpark.no

SOGN OG FJORDANE

Aina Alfredsen Førde
Tlf: 47 33 75 65 (m)
6723 Svelgen
E-post: ain-f@online.no

SUNNMØRE OG ROMSDAL

Oddlaug Hovdenak
Tlf: 95 12 47 53 (p)
Hovdenakken 6456 Skåla
E-post: oddlaug.hovdenak@mr fylke.no

SØR-TRØNDELAG

Britt Westberg
7370 Brekkebygd
mob: 93 20 49 61
briwest@online.no

TELEMARK

Svanhild Haugen
Tlf: 35 54 21 78 (p)
Lundsåsen 22, 3719 Skien
E-post: svanhild_haugen@hotmail.com

VEST-AGDER

Post kontakt Wenche Johnsen
Tlf: 48 00 13 93 (m)
Olav Trygvasons vei 25
4633 Kristiansand
E-post: wjohnse@broadpark.no

VESTFOLD

Else-Björg Andersen
Tlf: 33 07 49 94 (p) 92 08 55 47 (m)
Urdsøgt 1B, 3182 Horten
E-post: elsban@online.no

ØSTFOLD

Anne-Marthe Russ
Tlf: 90 86 83 55 (m)
Engholmveien 12c, 1560 Larkollen
E-post: tro-russ@online.no

ØVRE BUSKERUD

Bente Kaugerud
Tlf: 32 71 47 84 (p) 41 43 01 20 (m)
Skogly, 3359 Eggedal
E-post: bkkaug@online.no

KONTROLLKOMITÉEN

LEDER

Aslaug Søltnes
Tlf: 76 12 10 41 (p)
Nordlysveien 35, 8400 Sortland
E-post: asoelsne@online.no

PRINSIPPROGRAMKOMITÉEN

LEDER

Eldbjørg Gunnarson
Tlf: 55 53 11 94 (p) 97 98 37 91 (m)
Morvikbrekkena 31, 5124 Morvik
E-post: eldbgu@online.no

INTERNASJONALT UTVALG

LEDER

Kristin Hansen
Knut Alvsonsgate 21
2316 Hamar
E-post: krihan6@online.no

PROSJEKTLEDER

Anne Marit Hovstad
Tlf: 37 04 14 48 (p) 95 87 79 09 (m)
Fjæreveien 161, 4885 Grimstad
E-post: annemarit@hovstad.com

BEREDSKAPSUTVALGET

LEDER

Anne-Sophie W. Bondeson
Tlf: 95 89 87 11 (m)
Grindveien 4, 1640 Råde
E-post: bondeson@yahoo.no

NORDENS KVINNEFORBUND

2. REPRESENTANT

Sonja Kjørhaug
Tlf: 97 51 59 71 (m)
Holteigveien 17, 6854 Kaupanger
E-post: sonja@kvinnerogfamilie.no

ACWW REPRESENTANT

Elisabeth Rusdal
Tlf: 91 32 81 64 (m)
Skogveien 41, 1368 Stabekk
E-post: elisabeth@kvinnerogfamilie.no

STUDIEFORBUNDET NÆRING- OG SAMFUNN

Postboks 9188 Grønland, 0134 Oslo
Tlf: 24 14 11 50
Epost: populus@populus.no

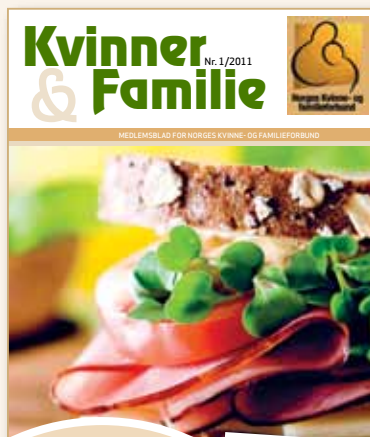
SEKRETARIATET

Norges Kvinne- og familieforbund
Øvre Slottsgate 6, 0157 Oslo
Tlf: 22 47 83 80
Faks: 22 47 83 99
e-post: post@kvinnerogfamilie.no
www.kvinnerogfamilie.no

Flyttet siden sist? Husk å sende oss din nye adresse.

ABONNER PÅ
MEDLEMS-
BLADET
3 UTGAVER
I 2012

Kun
kr 150.-

Dette er Norges Kvinne- og familieforbund

Ditt medlemskap er viktig!

Våre arbeidsområder er:

- Internasjonalt arbeid nasjonalt
- Kvinnens helse
- Familie & miljø
- Ernæringspørsmål i hjem og skole

Som medlem får du:

- Gunstig tilbud hos Codan forsikring
- Medlemsbladet Kvinner&Familie 3 ganger i året
- Medlemspris på Fleximassøren

Synes du at en av de aller viktigste oppgavene i samfunnet er å gi barna et godt å trygt oppvekst-miljø? Og vil du gjerne ha mer tid til barna dine uten at det går utover økonomi og yrkeskarriere? Da kan Norges Kvinne- og familieforbund være noe for deg!

Målet er samfunnspåvirkning i kvinne og familiepolitiske spørsmål nasjonalt og internasjonalt.

Våre satsningsområder er: Kvinnepolitikk • Familie-politikk • Miljø- og forbrukerpolitikk • Internasjonalt samarbeid

Klipp ut

Jeg ønsker medlemskap i Norges Kvinne- og familieforbund

NAVN:

ADRESSE:

POSTNR.-/STED::

LOKALLAG:

E-POST:

**INNMELDINGEN
SENDES:**

Norges Kvinne- og
familieforbund
Øvre Slottsgt. 6,
0157 Oslo
Tlf.: 22 47 83 80
Faks: 22 47 83 99